

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

1959
ŠTEV. 1

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

D

129991

KAZALO

D 129991
+

Anton Benetek: Duhovnik in Marija	1
Filip Zakelj: Pridi k nam tvoje Kraljestvo po Mariji	3
Anton Orehar: Pridiganje moškimi	5
Pavel Slapar: O verskih razmerah v Sloveniji	8
Pismo Slovenskega dušnopastirskega odbora za Zapadno Evropo	20
Anton Merkun: Zbiranje podatkov o slovenskih svetnikih in svetnicah	22
Slovenska izseljenska zveza	24
Novе knjige	25
Novice od povesod	28

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo: Rev. Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.

U. S. A.: Rev. Karel Pečovnik, St. Petr's Church, Dumont, Minn.

Čile: Rev. dr. Anton Trdar, Capellán, Hacienda Aculeo, Est. Hospital, Chile

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma

Trst: Rev. Jože Jamnik, Via Nazionale 89, Marianum, Opčine Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Ostala Evropa: Rev. Zdravko Reven, Grand' Rue, 37, Charleroi, Belgique.

Naročnina: Za Argentino in Čile 40 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so namenjeni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

RD 1086/1968

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO VI.

1959

ŠTEV. 1

DUHOVNIK IN MARIJA

Anton Benetek, Avstrija

Božji Zveličar je v vsem svojem zemskem življenju, delovanju in trpljenju imel pri sebi svojo mater Marijo. Marija je najbolj razumela in ljubila njegov nauk. Saj pravi sv. pismo o njej, da je ohranila vse te besede v svojem srcu.

Ona je prva izmed žensk pripravljala človeška srca za Jezusov nauk. Saj je na svatbi v Kani rekla: Karkoli vam Jezus reče, vse to storite. Marija je bila zraven, ko je Jezus štirideseti dan po svojem vstajenju grede na Oljsko goro govoril svojim apostolom: Prejeli boste moč Svetega Duha, ki pride v vas, in boste moje priče v Jeruzalemu in Samariji in do konca sveta. Marija je bila zraven, ko je prišel Sveti Duh nad apostole na binkoštno nedeljo.

Nekako dvanajst let je Marija po Jezusovem vnebohodu še ostala pri apostolih in prvih kristjanih. Pripovedovala je vsem o Jezusu ter pomagala apostolom, ko so oznanjali božjo besedo. Saj jo v litanih imenujemo Kraljico apostolov.

Tako Marija še sedaj pomaga duhovnikom, misijonarjem. Kot prva duhovniška mati pomaga zlasti tistim materam, ki nam vzgajajo duhovniške poklice.

Na Kitajskem strupeno preganjajo Kristusovo vero. Duhovnike in vernike morijo, zapirajo, izganjajo. Pred par leti je prišlo pismo od nekega misijonarja. Med drugim piše tole: Mlad mož, odličen član Marijine družbe je moral pet dni zaporedoma hoditi na sodnijo. 43 ur so ga obdelovali, mu prigovarjali in ga silili, da naj podpiše, da izstopa iz katoliške Cerkve. Šesti dan prinese s seboj obleko za v zapor in reče: Zaprite me; podpišem pa ne.

Spet ženi nekega drugega od Marijine družbe, ki so ga imeli že v ječi, rečejo: Tvoj mož je podpisal, da se odpove Kristusu. Sedaj se moraš podpisati še ti, potem pride mož domov. Žena odgovori: Če pride mož domov, grem pa jaz v ječo namesto njega; podpišem pa ne. Mož ni prišel ven.

Sedemdeset let star misijonar, ki je 45 let misijonaril po kitajskih gorah, je moral nastopiti križevo pot v pregnanstvo. Stotine kristjanov ga je spremljalo. Posamezni so se mu približali, da so šli čisto poleg njega. Tako so skrivoma grede opravili pri njem še zadnjikrat spoved. Srečajo transport. Tristo ujetnikov — kristjanov. Misijonar jim prigovarja, naj ostanejo zvesti sveti veri. Eden pokaže

misijonarju rožni venec in reče: Ne bojte se za nas. Ostanemo zvesti. Tale nam pomaga. Tako torej. Tam Marijina družba, tukaj rožni venec. Vedno in povsod Marija, zgled in pomočnica za duhovnike, ki se bojimo za svoje vernike.

V št. Petru pri Grabštajnu na Koroškem je bil ugleden posestnik, star liberelec. Za cerkev se ni brigal. Govorilo se je, da že 40 let ni bil pri spovedi. Dekanu v Grabštajnu Andreju Wieserju (umrl v Gospi Sveti 15. julija 1920) so sporočili, da je dotični gospodar zbolel. Gre ga obiskat. Ko se malo pogovarjata, spozna duhovnik, da pri bolniku nič ne opravi. V bolnikovi sobi mirno poklekne in moli rožni venec. Ko ga odmoli, se prijazno poslovi od bolnika. Drugi dan spet tako. Tretji dan je bolnik že slabši. Ko duhovnik spet odmoli rožni venec, pa bolnik stegne roko k njemu in ga prosi: Pomagajte mi, da opravim spoved. To mi je pravil bližnji sorodnik blagopokojnega očeta.

In če kateri zaide, je Marija prvi tisti dobri pastir, ki gre za izgubljeno ovco in jo išče, dokler je ne najde. Apostol Peter piše: Trezni bodite in čujte, vaš nasprotnik hudi duh hodi okrog in išče, koga bi požrl. Sv. Bernardin Sienski tu pristavlja: Marija pa hodi okrog kakor mogočen angel in išče, koga bi rešila.

Ko sem bil pred 50 leti kaplan v Črni, sem imel nek popoldan pogreb. Umrla je pridna hčerka matere vdove. Ko se pogrebci vračajo pozno domov, najdejo mater, sedečo vrh strmine ob stezi in gleda dol proti cerkvi. Nagovarjajo jo, naj gre domov. Pa reče: čakam, da pride moja hčerka Greti. Dolgo je ni. Mati si ni mogla misliti, da njene ljubljene ne bo več. Kakor ta mati, tako nebeška mati Marija čaka, da se vrne njen ljubljeni izgubljeni otrok. Misli si ne more, da bi ga več ne bilo, da se pogrezne v večno pogubljenje. Marija pribelišče grešnikov. Pomočnica dušnih pastirjev.

Za časa francoske revolucije so 8. februarja 1794 v mestu Mirepoix gnali na morišče duhovnika Raclot. V smrt so ga obsodili, ker ni hotel priseči, da se odpove katoliški Cerkvi. Spremljala ga je množica razuzdane, podivjane mladine. Zasmehovali so ga in zmerjali. Najhujša je bila neka ženska Julija Manet. Ta se prerije čisto blizu duhovnika. Pljune v njega in mu zaničljivo zavpije: Zdaj nam pa lahko na morišču kaj pridiguješ. On pa se mirno obrne k nji in ji prijazno reče: Blaga gospa, molite za mene. Ona pa, lase razmršene, v očeh sovraštvo, zakriči: Kaj, jaz naj molim za tebe? Drugi zarjovejo kakor razkačeni psi. Duhovnik se nasmehne in proseče reče: Ja, draga gospa, molite za mene eno zdravamarijo, ko stopim pred večnega sodnika. Med tem pridejo na morišče. Še enkrat se obrne k Juliji Manet in s slabotnim glasom zaprosi: Sedaj molite za mene eno zdravamarijo. Ko duhovnik nastavi glavo pod težki nož, ona zdrkne na kolena in moli zdravamarijo. Skoz več let potem je vsako leto priromala iz Francoske iz mesta Mirapoix v švico na božjo pot Maria Einsiedeln črnooblečena gospa. Ljudje so se spočetka spogledovali, češ to je vendar tista znana revolucionarka Julija Manet. Res je bila. Dočakala je visoko starost, storila veliko dobrega in umrla spokorne svetniške smrti (Volksbote, Innsbruck, 16. 3. 1952).

Tako Marija vodi svojega otroka po pravi poti, četudi po ovinkih, čeprav včasih po križevem potu. Marija išče in kliče nazaj izgubljenega otroka. Tolažba za nas duhovnike, ko se nam večkrat zdi, da sejemo božjo besedo na trdo skalo. Ob svojem času bo obrodilo. Zanašajmo se na moč Marijino.

Pridi k nam tvoje Kraljestvo po Mariji

Filip Žakelj, Argentina

Na mednarodnem mariološkem in marijanskem kongresu v Lurdu od 10. do 17. septembra 1958 so obravnavali zanimivo in važno vprašanje o Marijinem odnosu do skrivnostnega Kristusovega telesa, to je do sv. Cerkve. Rajni papež Pij XII. je za sklep spregovoril po vatikanskem radiu. V svojem prelepem govoru je močno poudarjal na več mestih silno Marijino vlogo pri obnovi Kristusovega kraljestva. Nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, veliki apostol Marijin med slovenskim narodom in zgleden lurški romar, ki je pred šestdesetimi leti prvič klečal pred lurško votlino, ko je prišel Marijo prosit pomoči glede škofovih zavodov, ter pred petdesetimi leti pripeljal v Lurd 600 slovenskih romarjev ter tam slovenski narod posvetil Brezmadežni, je prav pred šestdesetimi leti v svojem prvem pastirskem listu, 20. maja 1898, obravnaval isto vprašanje, kot so ga obravnavali v Lurdu to leto, ko je razlagal svoje škofovsko geslo: Pridi k nam tvoje kraljestvo po Mariji. Morda ne bo napak, če slovenski duhovniki premislimo njegove prepričljive besede o veliki Marijini vlogi, ko kot Srednica vseh milosti pomaga poglabljati in širiti Kristusovo kraljestvo. Takole je ljubljanski škof Jeglič učil pred šestdesetimi leti:

„Razumeli boste, zakaj sem si odbral za svoje geslo, v katerem naj se izraža glavni namen vseh mojih namer, drugo prošnjo v Gospodovi molitvi: Pridi k nam tvoje kraljestvo! Dodal sem pa še besedici: po Mariji. Zakaj pa to?

Zato ker je prečista Devica in Mati božja Marija v vsakem oziru naša srednica pred Bogom. O njej zmagoslavno trdi sveta Cerkev, da je uničila vsa krivoverstva. In zares, ako častim prečisto Devico Marijo, s tem že priznavam vse krščanstvo, priznavam, da se je zaradi izvirnega greha in zaradi naših osebnih grehov Sin božji učlovečil, priznavam torej presveto Trojico, priznavam Boga Stvarnika, priznavam izvirni greh, priznavam našo pokvarjenost, priznavam potrebo Odrešenika, priznavam vse čudeže na osebi Device Marije, da je po posebni milosti božji spočeta brez izvirnega greha, da je po vsemogočnem vplivu Svetega Duha postala Mati Jezusova, Mati božja, pa da je vendar ostala čista Devica. Kdor torej iz srca časti Devico in Mater Marijo, trdno stoji v kraljestvu božjem; v srce, kjer vlada Marija, se ne more vkrasti ona zapeljiva kača, ki je v naših prvih starših obudila napuh, da so zavrgli Boga, svojega Kralja. Kjer pa vlada Marija, noče vladati sama, ampak hoče, da z njo in nad njo vlada Gospod Jezus Kristus. Ona se mu je prva klanjala, klanjala kot Bogu in svojemu Kralju. Gledala ga je v jaslicah, gledala trideset let v Nazaretu, kjer je živel, delal in jo slušal, gledala ga je na križu, kako je umiral sramotne smrti: ali njena vera ni omahovala; v jaslicah, v Nazaretu, na križu se mu je neprestano klanjala kot svojemu Bogu. Kaj ne, gotovo želi Marija, da se tudi v naših srcih klanja Bogu Jezusu, toda ne sama, ampak mi ž njo in po nji, ter da zaradi tega vlada v naših srcih Gospod Jezus. Ta njena želja pa mora biti neizrečeno vroča. Ali ni neizmerno mnogo žrtvovala, da jo uresniči? Marija bolje od nas razumeva, kaj je Bog, kaj duša, kaj greh, kaj večno izveličanje ali večno pogubljenje. Da se poveliča Bog, da se uničijo posledice greha, da se za večnost reši izgubljeni človeški rod, je privolila postati Mati Izveličarjeva, privolila je, da se njen Sin žrtvuje, da trpi

in umre, pripravljena je bila, da se sama z njim žrtvuje, da z njim trpi in umre. Kako vroče mora torej hrepeneti, da vse to ne bo zastoj! Ker nam bo pa Jezusovo in njeno trpljenje le tedaj koristno, ako se oklenemo Jezusa, ako se mu podvržemo, ako torej on kraljuje v nas, ali ne bo Devica in Mati Marija ne samo želela, ampak tudi rada vse mogoče storila, da se v naših srcih zares ustanovi kraljestvo Jezusovo? Pa kako more ona delati za to? Lahko: saj je Mati Jezusova, torej Mati božja, kakor nas uči sveta Cerkev moliti: Sveta Marija, Mati božja, prosi za nas...! Ker je pa Mati, ali nima nad Srcem Gospoda Jezusa materine oblasti, materine moči? In to tudi v nebesih, saj je tudi v nebesih njegova Mati. Sveti učeniški trdijo, da Gospod vse stori, kar Marija zaželi, da mu je njena želja zapoved. Iz tega sledi, da je ona vsemogočna po priprošnji, kakor je Gospod Jezus vsemogočen po naravi. Če se torej ona, vsemogočna Mati božja, zavzame za nas, nam bo lahko izprosila najbolj uspešnih milosti, kakor izprevidi, da so nam potrebne, da ostanemo zvesti podložniki Gospoda Jezusa, da se utrdimo, ako smo začeli omahovati in da pridobivamo novih udov za to kraljestvo. Zaradi nje nam bo Gospod Jezus dal dejanskih milosti, ki nam bodo najprej razsvetlile um, da bomo resnice svete vere dobro poznali, potem nagnile in okrepile voljo, da bomo dobri, odločni in stanovitni podložniki v kraljestvu božjem.

Glede omenjene pomoči se moremo popolnoma zanesti na Devico in Mater Marijo. Saj mnogi sveti učeniški trdijo, da je Marija zakladnica vseh milosti in vseh zaslug Jezusovih, da moremo vse potrebne milosti dobiti od nje, da Bog milosti redno ne deli razen po rokah Marijinih. Zato pa tudi trdijo, da se skoraj ne more večno pogubiti, kdor resnično časti Marijo, ali da se bo komaj zveličal, kdor ne časti Marije. O prevelikih prednostih premile Matere naše Marije! No, pa saj jih je takorekoč zaslužila. Ona nam je dala Gospoda Jezusa, ona je privolila v njegovo muko in smrt, dá, ona je hotela z njim biti na križu, z njim umreti, vse je v srcu trpela, kar je Gospod Jezus trpel na telesu, prav iz vse duše je sodelovala z Gospodom Jezusom za naše odrešenje. Zato je Gospod Bog položil naše odrešenje v njene roke in ji podelil omenjene prednosti. Zaupajmo torej, Mati naša nas ne bo zapustila, Mati naša bo storila vse, samo da nas pripelje k Bogu in Gospodu Jezusu.

Ali mi moramo moliti. Bog je namreč od vekomaj odločil, dati nam vse, česar potrebujemo, ako molimo in z molitvijo priznamo, da popolnoma odvisimo od njega. Zato pravi Gospod Jezus: Prosite in se vam bo dalo; iščite in boste našli; trkajte in se vam bo odprlo (Mt 7, 7). Kdor torej ne prosi, ne bo dobil, kdor ne išče, ne bo našel, kdor ne trka, se mu ne bo odprlo. Na ta red je tudi Marija navezana; zato jo prosimo in vse nam bo dala.

Če pa Gospod Jezus po Mariji vlada v posameznih osebah, bo vladal po Mariji tudi v družinah, v državah, v narodih. Dá, po Mariji se bo povsod kraljestvo božje utrdilo, povsod bo napredovalo, povsod bo Marija peklenski kači zatrla oholo in ošabno glavo. Srečen bo narod, srečno ljudstvo, kateremu je Bog gospodar.

Sedaj veste, zakaj sem svojemu geslu: Pridi k nam tvoje kraljestvo, dodal besedici: po Mariji; sedaj veste, kaj sploh pomeni moje geslo in kaj bom jaz kot vaš škof vedno nameraval.

Da nam pride kraljestvo božje po Mariji in da pri nas ostane, za to bom molil vsak dan, posebno klečeč pred Jezusom v presvetem Zakramentu in pri skrivnostni daritvi svete maše, za to bom delal, trpel in, če bi bilo treba, tudi prežil svojo kri."

Ob tako spodbudnem zgledu in besedah velikega Marijinega apostola Jegliča zaupajmo v Marijino pomoč, širimo nauk o Mariji Srednici vseh milosti, ter z molitvijo k vsemogočni priprošnjici, skritimi žrtvami in apostolsko vnemo delajmo, da bi že skoraj, kljub hudobiji komunističnega brezboštva in toliki zakopanosti dobršnega dela človeštvo v snovnost in zmoto, zavladalo znova med našim narodom in v svetu Kristusovo kraljestvo po Mariji!

Opomba: Nagovor Pija XII. glej v Oservatore Romano, dne 19. septembra 1958; odstavek prvega Jegličevega pastirskega lista pa ljubljanski škofijski list, leta 1898, števil. 4, str. 63-4. Pristrčna hvala g. mons. dr. Jožetu Jagodicu, da ga je preskrbel iz Ljubljane.

PRIDIGANJE MOŠKIM^v

Anton Orehar, Argentina

Pred leti je vzbudila veliko zanimanje v katoliških in nekatoliških krogih knjiga danes že pokojnega italijanskega pisatelja Giovanni Papini-ja: „Pisma papeža Celestina VI. človeštvu“. Med njimi je eno tudi namenjeno duhovnikom — dušnim pastirjem. V njem pisatelj postavlja tole vprašanje: „Ste se že kdaj vprašali, zakaj toliko gorečih src, toliko neustrašenih duhov, toliko duš, ki bi mogle verovati in so pripravljene na žrtve, — ne pride v vaše cerkve? Ste se že kdaj vprašali, zakaj je večina tistih, ki poslušajo vaše pridige, sestavljena po večini iz žensk in otrok, namesto fantov in moških?“

Moških ni

Dasi je gotovo nekaj pretiravanja v Papinijevih besedah, je vendar pismo resno izpraševanje vesti dušnim pastirjem, na katero smo že skušali včasih odgovoriti, vendar pa je še vedno koristno o tem razpravljati, kje je v marsičem vzrok izostajanja moških od pridig.

Morda za Slovence to toliko ne velja, zlasti ne doma, na kmetih, in tudi ne skupnih prireditvah, ker je tudi procent moških večji od žensk.

v tujini, vendar nas ne sme motiti višji procent moške udeležbe pri mnogih naših V polnem pomenu pa velja to za argentinsko okolje. Dasi imajo tudi ženske duše in otroci tudi, vendar ne smemo prezreti važnega pomena, ki ga mora imeti moški element pri pastoraciji.

Osnovo najdemu v evangeliju, ko nam sv. Matej poroča o čudežnem pomnoženju kruha. Tedaj omenja le moške, ženske in otroke odpravi zelo na kratko: „Teh pa, ki so jedli, je bilo kakih pet tisoč mož, brez žena in otrok“ (Mt 14, 21).

In sv. Pavel ima v prvem pismu do Korinčanov zanimivo, za ženske na prvi hip skoro žaljivo mesto, ko pravi: „Kakor v vseh cerkvah svetih, naj ženske v cerkvah molče. Ako se pa hočejo v čem poučiti, naj doma vprašujejo svoje može, zakaj ženi ne pristoji, da bi govorila v cerkvi“ (1 Kor 14, 34). Danes bi zelo skopo poznale božje resnice, če bi bilo njih poznanje odvisno od moškega, saj prav nje radi porabimo za razširjanje prave miselnosti med moškim svetom, posebej žene v družinah pri možeh in dekleta pri fantih.

Mogel bi kdo navajati kot vzrok, zakaj ni moških v cerkvah pri pridigah ali drugih verskih konferencah, da so preveč zaposleni z delom v organizacijah in drugače v javnem življenju. Marsikaterikrat bi bil vzrok tudi v delu in poti,

ki moškemu vzamejo več časa. Pa moramo priznati, da to ne bodo pravi vzroki, ampak samo izbegavanja problemu, če bi jih kdo le preveč napenjal. In nasprotno: ne bi mogli razložiti moške prisotnosti pri pridigah, ki jih potegnejo, so jim všeč. Saj je postavil zanimivo trditve Willwoll, „da je moška duša bolj religiozna kot ženska, gotovo pa nič manj“.

Tudi on hrepeni po „studenih žive vode“. In moški so bili, kateri so po končani pridigi na gori Jezusu dali spričevalo: „Kajti učil jih je, kakor kdor ima oblast in ne kakor njih pismouki in farizeji“ (Mt 7, 29). Tudi tisti, ki so bili od velikega zbora poslani k Jezusu, naj ga zaslišijo, so se presunjeni vrnili in izjavili: „Nikoli noben človek ni tako govoril kakor ta človek“ (Jan 7, 46).

Cerkvena zgodovina nam kaže dosti primerov, kako so veliki duhovi, apostoli vseh časov, uspeli z verskim gibanjem prav med moškimi. Torej ne bo krivda samo na moški strani, če ne zasledimo pri njih interesa za naše pridige.

Pridiga mora biti umerjena moškemu

Že pred leti je p. Ingbert Naab, poznan po dušnopastirskih izkušnjah, zapisal: „Za moške se premalo brigamo.“ Veliko skrbimo za ženske in smo goreči, a za moške, kaj storimo: stanovska pridiga ob misijonu vsakih deset let, pri nas doma velikonočno spraševanje za moške, to je bilo vse. Kasneje smo dodali prve nedelje, katere smo obhajali kot moške nedelje, nagovori za mlade pri mladinskih organizaciji ali KA ali SFZ ter tudi za može v „Prerodu“, a ni bilo, na splošno, Marijinih družb za može in fante, obstoječe so pa zadnjih deset let pešale in v večini skoro izumrle.

V argentinskem okolju moremo danes opaziti po večjih, bolj razgibanih farah že pri nedeljski maši, moške vsaj v nekaj klopeh, ne moremo pa v tem pogledu resno vrednotiti vsakoletne „duhovne obnove“ za nekaj moških glav pri velikonočni spovedi.

Omeniti moremo gibanje za moške duhovne vaje, katere smo v Sloveniji začeli, potem nadaljevali v taboriščih in tukaj v izseljenstvu, kar da nekoliko več možnosti gojiti posebno pridigo moškemu svetu. Spet smemo reči, da je v argentinskem svetu to šele v povojih.

Manjka nam pa izrednih načinov, da bi šli iskat moškega življa, kakor so storili nekateri moderni duhovniki, n. pr. p. Lombardi v Italiji, ki je potem prehodil mnoge dežele sveta. Prav on je Piju XII. zastavil vprašanje: „Ali je prav govoriti tudi v gledališčih, da pridejo taki, ki v cerkev ne marajo.“ „Prav,“ je odgovoril papež in p. Lombardi je to storil.

Pridiga mora biti notranje drugače zgrajena

Le tako zgrabi moško dušo; ne sme biti različna le v spolu in nagovoru. Seveda ne smemo misliti, da bi moškim oznanjali drugačen evangelij. Prav istega, le iz zakladnice razodetja vzamemo to, kar moški bolj potrebujejo ter da bolj zanima in bolj gane.

Sveti Pavel pravi: „Zakaj izročil sem vam, kar sem tudi prejel, da je Kristus za naše grehe umrl, kakor je v pismih: in da je bil pokopan in da je tretji dan vstal, kakor je v pismih“ (1 Kor 15, 3). S tem je označil vsebino moške pridige, saj njim je prvenstveno to pismo namenil.

Pridiga moškim naj navaja dejstva, kaže na bistvo in osrednjo vsebino razodetja. Moški je po naravi realist, naturalist, kar materialist. V pridigi hoče dejstev, podatkov, ne sladkih vzdihov, ali čustvenih izlivov, temveč substance. Omenjamo Markov evangelij, namenjen Rimljanom, kot posebno značilen umerjen

moškemu svetu, ko navaja toliko dejstev iz Jezusovega življenja. Zelo priljubljena snov za moškega je tema o veri, učlovečenju, in na to navezana moralna aplikacija. Kristus moškemu ni le „ljubi Zveličar“, temveč tudi „Gospod“. O Cerkvi bo treba govoriti, nje pojavu in nje naravi, ne le o organizaciji, temveč tudi notranjem organizmu mističnega telesa Kristusovega, kar je v okrožnicah pokojni papež Pij XII. tako rad obdelaval.

Prikazovanje teh osrednjih krščanskih resnic pa se mora vedno ozirati na časovne in krajevne razmere, ker je dogma norma agendi v vseh razmerah. In prav v tem je paziti, da pridige moškim niso le zdihovanje zaradi razmer časa, ovite v pesimizem in postavljene pod grozo napredujočega komunističnega brezboštva, temveč mora za resno naslikano nevarnostjo takoj pokazati tudi optimistično rešitev ter vzpon za praktično reševanje problemov. Moški hoče videti in vedeti, kako vera zmaga materializem, ljubezen in sovraštvo, ne pustiti človeka sredi poti, ki čaka le tolažbe, temveč „to je zmaga, ki premaga svet, naša vera“.

Prav optimističnemu tonu pridig p. Lombardija poleg njegove izredne osebnosti pripisujejo največ uspehov njegovemu apostolatu. Ne le suha razprava, temveč polno življenje, kar je Kristus in njegova resnica, to je uspeh pridige.

Oblika pridige

Biti mora svojska za moške. Pokazal nam jo je Jezus v razgovoru z Nikodemom: skiciran razgovor z moško dušo o religioznih problemih. Nadnaravno življenje duše, potreba notranjega prerojenja, posredovanje odrešenja po križu, ljubezen božja — temelj odrešenju, duhovna iskrenost — pogoj posvečenja.

Kratko pridigo, brez nepotrebnih fraz in patosa bo moški rad poslušal in dojel. Moški se da prepričati po razlogih, ne pa pregovoriti z mnogim govornjem. „Homilije, ki so maziljene, diše po rožah, besede o harmoniji, ki je ne dosežejo,“ take pridige ne bodo moškega osvojile.

Moški išče kratko in stvarno. Misijski p. Roh je rekel: „Ne apeliram na domišljijo, ne na čustvo, ne bom strašil otrok, temveč resne može vodil do jasnega razmišljanja.“

Poslušalci morajo v pridigi začutiti pridigarjevo osebno prepričanje o stvari. Zato ne smemo zamenjavati stvarnosti s puščobo, s suhoto nezavzetega človeka, ki ne pripriča.

Kako veje ljubezen do resnice in duše iz Jezusovih besedi Nikodemu in ga potegne! Apostole je Jezus imenoval „priče“, ker so se kasneje postavili za božjo stvar, zanjo zavzeli do smrti. Tudi moška pridiga mora temeljiti na prepričanju, doživetju, kar bo oboje v poslušalcu rodilo sadove.

Psihološko mora biti pridiga usmerjena, ne le logično zgrajena, zato se mora varovati puste shematične oblike, silogizma: Atqui, ergo. Nekatere pridige so take, kot da je govornik pozabil odvzeti opaz, ki je bil potreben za oporo mislim in sklepom.

„Teologi, rešite se pedanterije prevpijočega silogizma v besedi in obliki kar današnjega človeka preveč draži.“

Današnji človek je pod vplivom gledališča, radia in kina, ki mu vse okraši in garnira; zato mora imeti nekaj ozira na to tudi pridigar, ker drugače bo govoril v gluho lozo. Raje indukcija kot dedukcija.

„Agere sequitur esse.“ Oznanjali bomo to, kar bomo sami, zato se potrudimo za zdrav, naravni moški lik duhovnika, „ti pa človek božji, prizadevaj si za pravico, pobožnost, vero, ljubezen, potrpežljivost, krotkost“ (1 Tim 6, 11).

O verskih razmerah v Sloveniji

(Predavanje v Königsteinu 1958) (1)

Pavel Slapar, Avstrija

Usoda škofov

Že v stari Jugoslaviji, od leta 1918—1941, je imela Slovenija dva škofa. Eden je stoloval v Ljubljani, drugi v Mariboru. Leta 1941 so Slovenijo od severa in severovzhoda zasedli nacisti, od juga in jugozapada pa fašisti.

S tem je prišla najprej vsa lavantinska škofija s sedežem v Mariboru pod naciste. Skoro vsi duhovniki so bili deportirani. Nekateri so prišli v različna taborišča Nemčije, drugi, in sicer večina, so bili pognani na Hrvaško. Zagrebški nadškof in za njim še nekateri drugi škofje iz Hrvaške so te duhovnike prevzeli in jih v svojih škofijah nastavili kot kaplane in pomožne duhovnike. Posamezni iz različnih razlogov niso ostali na Hrvaškem in so odšli ali k nadškofu v Belgrad ali v Ljubljano. Zelo malo duhovnikov in sicer taki, ki so bili pri deportaciji priznani kot nesposobni za transport, je smelo ostati doma. Z njimi je ostal tudi dr. Jožef Tomažič, lavantinski škof. Njemu je bilo delovanje skoro povsem onemogočeno. Imel se je za interniranca v lastnem stanovanju.

Ljubljanska škofija je bila v enem delu zasedena po nacistih. Tu je bil položaj cerkve isti kot v lavantinski škofiji. Oskrbovanje vernikov sta prevzela sekovski in krški škof. Smela sta poslati v zasedene kraje samo duhovnike, ki niso znali slovenščine. Ti dušni pastirji so vendarle dokaj dobrega storili. Skoro redno so se naučili tudi jezika. Vendar si ne smemo predstavljati kakega rednega dušnega pastirstva. En duhovnik je moral včasih oskrbovati vso dekanijo.

Ljubljana in večji del ljubljanske škofije sta prišla pod fašistično zasedbo. V tem delu se v cerkvenem pogledu ni nič spremenilo. Škofija je trpela zaradi splošnih težav in grozovitosti, ki jih prinese vsaka vojaška zasedba v vojski. Toda v tem delu se je najbolj razplamtela meščanska vojna, ki si je za kamuflažo naredila različne priimke: osvobodilna fronta, partizanska vojska, boj zoper okupatorja in podobno.

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman je poskušal v tem položaju zadostiti dvem nalogam:

1. Treba je bilo vernike in duhovnike poučiti. Škof si je zelo prizadeval, da bi komunistom potrgal naličnice in vernike svaril pred nezmisljimi in brezobzirnimi žrtvami, ki jih je povzročila meščanska vojna.

2. Škof je tistim, ki so na deželi zaradi revolucije najbolj trpeli, izjavil, da imajo moralno pravico, da se branijo. Obrambnih pravic jim iz moralnih razlogov ni mogel oporekati.

Posledica tega je bila poleg vsega drugega nepopisen in divji srd zoper škofa in duhovnike, ki so na izpostavljenih mestih ponavljali škofove nauke. Tako je ostalo do leta 1945.

V maju 1945 je bila vojska končana. Zasedbene oblasti so se umaknile. Protikomunistični borci, ki so orožje dobili od zasedbenih oblasti, so morali radi ali neradi Slovenijo zapustiti. Njihov namen je bil priti pod zaščito zaveznikov. S protikomunističnimi borci je šlo tudi veliko ljudstva. Vmes so bili starši, sorodniki, prijatelji in pristaši protikomunističnega boja. Med begunci jih je bilo nekaj,

ki so šli samo zato, ker si od komunizma niso nič dobrega obetali. Druge je potegnili za seboj splošen poplah. Le nekaj malega je bilo tudi takih, ki so bežali, ker so se čutili kolaboracionisti. Ves begunski veletok torej ni bil čisto enovit.

Lavantinski škof je ostal v Mariboru. Zanj je pomenil odhod zasedbenih oblasti neke vrste osvoboditev.

Ljubljanski škof se je na nujno prigovarjanje krškega škofa umaknil v Celovec. Tu naj bi kot gost čakal nekaj tednov, da bi se položaj v Ljubljani razjasnil in bi se pijano zmagoslavje nekoliko poleglo. Iz teh pričakovanj ni bilo končno nič. Režim se je utrdil. Škof je zapustil Celovec in prišel v Salzburg, od tam v Švico in od tam v Cleveland v USA, kjer se nahaja še sedaj.

Med tem časom se je valil drug val v smeri proti domu. To so bili izseljenci iz Hrvaške in Srbije, izgnanci iz Nemčije, osvobodjenci iz taborišč in ječ. Vsi ti so hiteli polni upov v Jugoslavijo. Njihova pričakovanja se v glavnem niso izpolnila. Doma so jih čakala razočaranja.

Novi režim je bil tu. S tem je bilo treba računati. Že v prvih tednih po prevzemu oblasti je šlo odposlanstvo ljubljanskih duhovnikov k vladnemu šefu z namenom, da podajo lojalno izjavo. V izjavi so obžalovali, da je prišlo v zadnjih letih do tako žalostnega preloma. Obljubili so, da so pripravljeni z oblastjo sodelovati.

Načelno bi to odposlanstvo ne bilo smelo imeti nobenega uspeha. Iz taktičnih razlogov pa je bilo vendarle marsikaj priznано. Med partizani je bilo nekaj duhovnikov. Okupator je zadal ljudstvu strahotne rane. Izseljenci in bivši priporniki so pričakovali neko ureditev. Iz vseh teh razlogov se ni dalo odposlanstva duhovnikov enostavno odkloniti. Odposlanstvo je imelo torej neko relativno vrednost. Vladni šef je mogel tudi zaradi tega nekoliko pomirljiveje govoriti, ker začasno Cerkev še ni bila na vrsti. Režim je vzel najprej na piko druge poklice in ustanove.

Po odposlanstvu, ki ga je vodil novi generalni vikar g. Anton Vovk, je prišlo do nekega dogovora med Cerkvijo in državo. Pri tem sta se pač oba dela zavedala, da bo ta slonel na povsem drugačnih postavkah, kot je bila doslej navada. Zastopniki Cerkve tedaj gotovo niso slutili, kaj jih še vse čaka.

Lavantinski škof je mogel svoje delovanje takoj prevzeti. Ker pa zaradi starosti in bolehnosti ni mogel več potovati po škofiji, mu je bil dodeljen pomožni škof dr. Maksimilijan Držečnik, ki je po smrti dr. Tomažiča postal tudi njegov naslednik.

Ljubljanska škofija je bila bolj zapletena. Namesto begunca dr. Gregorija Rožmana je imenoval Rim generalnega vikarja Antona Vovka za pomožnega škofa. Dr. Rožman je Rimu ponudil ostavko, ki pa ni bila sprejeta. Štiri ali pet let pozneje je bil pomožni škof imenovan za apostolskega administratorja. S tem je dobil tako jurisdikcijo, da se od rednega škofa več ne razlikuje.

Jugoslavija je po drugi svetovni vojni dobila od Italije nekaj slovenskih krajev. Za Slovenijo so prišli v poštev slovenski del Istre, velik del Krasa in nekaj goriškega ozemlja. Upravo slovenske Istre in tistega Krasa, ki je bil prej pod tržaško in reško škofijo, je prevzel škof Anton Vovk. Za goriški del je bil imenovan poseben administrator p. M. Toroš. Ta je doslej z režimom še najbolje izhajal. Pravijo, da se je potrebne taktike v ta namen naučil že pod fašizmom.

Duhovniki in duhovski naraščaj

Duhovniki so v splošnem kar dobri in pobožni. Ker so se pa razmere v zadnjih letih bistveno spremenile, trpita s tem tudi njihovo delovanje in vpliv.

Najprej je treba omeniti precejšnje pomanjkanje duhovnikov. V 13 ali 17

letih so mnogi umrli, drugi so šli v begunstvo, mnogi so bili zaprti, nekateri sede še sedaj, drugi so se postarali in postali neporabni. Naraščaj je v času nacistične zasedbe popolnoma prenehal. Pozneje pa tudi ni dobil enakovrednega nadomestila.

Mnoge težave so na gospodarskem področju. V krajih, ki so jih zasedli nacisti, ni skoro nobeno župnišče na razpolago župniku. Druga cerkvena poslopja tudi ne. Duhovnik se mora mnogokrat zadovoljiti z eno sobo ali pa mora iskati stanovanje celo zasebno.(2) Župnijske nadarbine so bile zmanjšane na 5 ha. Pri tem je všteto tudi pokopališče, cerkev in župnišče. Vse drugo, kar je cerkev včasih več imela, je vzela država. A tudi to, kar je ostalo, je visoko obdavčeno. Stari fevdalni svet je s tem zatonil. Nihče ga ne objokuje. Težko je le, da na njegovo mesto ni bilo nobenega nadomestila.

Stik s prebivalstvom se je zelo razrahljal. Režimovci ne marajo stika, državni nastavljenici se ga boje. Privatnih in neodvisnih je pa malo.

Precej težav je povzročila ustanovitev Cirilmetodijskega društva.(3) Cerkvena oblast ga ni enostavno prepovedala. Označila ga je z non expedit. Država ga pa zahteva in protežira. Sicer ni prišlo do nobenega razkola, in kolikor je mogoče predvidevati, tudi do nobenega ne bo prišlo, a brez težav vendarle ni. Ker so člani Cirilmetodijskega društva obdarovani z vsemi pravicami polnovrednega državljana, so nečlani v javnosti in pred državo drugače obravnavani. Zato se morajo pa spet člani režimu na različne načine zahvaljevati. Slišijo se pogosto besede: Mi smo pripravljene novo stvarnost v vsej polnosti priznati in jo podpirati. Mi hočemo k utrditvi nove stvarnosti doprinesiti svoj delež. Mi zaupamo brezpogojno v novo oblast in hočemo z njo sodelovati. — Istočasno pojejo režimu slavospev v klečeplaznih besedah. Trde, da take svobode Cerkve in duhovniškega udejstvovanja še nikdar ni bilo v Sloveniji, kot je zdaj pod Titom...

Mi se nehotе vprašujemo, kako je kaj takega mogoče, ko morajo Cerkev in kristjani neprestano toliko ponižanjanj prenašati. Eni odgovarjajo: režim zahteva od nas tak način pisanja. Mi moramo, če hočemo obstati. Drugi pravijo: Mi moramo biti taktično prebrisani, če hočemo z režimom izhajati. Spet drugi menijo, da je upravičeno, če domnevamo, da so med duhovniki tudi najemniki, ki jim denar, svoboda in zunanje priznanje pred svetno oblastjo več pomenijo kot vera... Težko je soditi. Vsa tri mnenja bi utegnila vsebovati nekaj resnice.

Duhovniški naraščaj je manjši kot v prejšnjih letih. Za vso Slovenijo je osrednje semenišče v Ljubljani. Profesorji so sestavljeni deloma iz teološke fakultete deloma iz prejšnje bogoslovne visoke šole v Mariboru. V zadnjem času je prišlo zraven nekaj novih in mladih učnih moči. Država je pred nekaj leti teološko fakulteto v Ljubljani ukinila. Kot zasebna visoka šola pa sme seveda še vedno obstajati in država jo kot tako tudi vsako leto subvencionira. Kar je država vzela, je nadomestila Rim, ki je bogoslovno šolo v Ljubljani priznal za fakulteto in ji dal pravico, da sme podeljevati akademске časti, „Stalni“ dekan bogoslovne fakultete v Ljubljani je dr. Stanko Canjkar, ki je bil med okupacijo sam nekaj let med partizani in se z ljudmi od „nove stvarnosti“ še najlaže razume. Eni bi radi za dekana kakega drugega profesorja. Drugi pa spet menijo, da je zaenkrat ta rešitev še najboljša. Dve težavi sta itak neprestano na vrsti: Dekan teološke fakultete in prorektor semenišča. Nekoliko bolj v ozadju se skriva še tretja: semeniški spiritual. Eni bi radi videli, da bi se z odločno potezo potegnila enoumna linija. Škof pa se boji, da bi morda s tem riskiral bogoslovno visoko šolo in semenišče.

Zato misli, da je boljše, ako že ni mogoče izbrati večje dobro, da dopusti vsaj manjše zlo, dokler sicer in rebus fidei et morum nima razloga za nezaupanje. Kolikor je mogoče presoјati, ima škof za enkrat prav, če zaupa.

Tri profesorje na bogoslovni fakulteti plačuje še vedno država. Ker bogoslovne fakultete pred državo več ni, so nastavljeni in plačani kot nameščenci ljubljanskega muzeja, kjer so v ta namen nalašč tri mesta izpraznili ali določili.

Bogoslovci so dobri in goreči. Vsaj na splošno. Dve težavi delata včasih nekaj preglavic. Tu in tam je kakšen v semenišče od režima poslan. Tudi če semenišče neuradno za to ve, se ne da neposredno in direktno nič ukreniti. Druga težava so „primorski“ bogoslovci. Gotovo ne vsi. A nekateri so napram režimu več kot uslužni. V njihovih pojmih so narodnost, režim in partizanstvo tako neočljivo povezani, da ne morejo razlikovati.

Vendar dobi človek polagoma vtis, da so bogoslovci dobri. Novim razmeram se bodo znali vse drugače prilagoditi kot stari. Zdi se, da bodo „novo stvarnost“ prav dobro obvladali. Stari gospodje se kar ne morejo znajti. Nekateri so smešno klečeplazni, drugi otročje naivni, da neprestano prihajajo v nepotrebne težave, tretji so popolnoma nazaj potegnjeni in četrti tako distilirano načelni, da v teh razmerah njihove zahteve tudi nikamor ne vodijo.

Seveda moramo biti tudi pravični. Do starih gospodov režim nima in ne bo imel zaupanja. Ti so, kar so. Če se danes kažejo kolikor toliko lojalni, je vse to le bolj pod silo razmer. Režim se dobro zaveda dveh reči: Zvestoba starejših gospodov velja drugim. Sedanjim nosilcem oblasti gre samo lojalnost. — Preteklost posameznih režimovcev, ko so se borili za oblast, je vse drugo kot lepa. Tiste stvari iz prejšnjih časov se tudi ne morejo kar tako pozabiti. Starejšim gospodom so v spotiko, da ne morejo s srcem k režimu, režimovcem so pa v upravičen povod, da se sramujejo. Če se v javnosti toliko govori in piše o partizanskih junaštvih in njihovi plemenitosti, vsi dobro vedo, da je bila resničnost drugačna. Laž ima pri tem prav posebno službo: treba je druge varati in sebe notranje utrjevati.

Mladi imajo lažje stališče. Ti so že otroci novega časa. To je res „nov rod“. Ti so zrastle že v Titovi Jugoslaviji. V njih ni obremenjenosti iz preteklosti. Šli so skozi leta nove Jugoslavije, skozi iste šole in skozi sedanjo vojaščino. Mladi niso plašljivi. Imaš vtis, da so vse drugače bojevito razpoloženi. Njim OZNA, UDBA, ječa ali prisilno delo niso pojmi, da bi pred njimi trepetali. To se jim zdi kot nekaj, kar spada k modernemu zaslužnjemu človeku. S tem je treba več ali manj računati. Njim so se pojmi o svobodi zelo zožili. Vendar moraš biti teh mladih ljudi na nek način vesel. Povsod se znajo znajti. Vedno so pogumni in tvegavi. Ponižanja jih ne ponižujejo. Jemljejo jih kot nekaj samo ob sebi umevnega. Obenem pa niso prav nič poniglavi. Govore nov jezik, kakor za razmere in režim gre. Edino veliko zlo je to, da je premalo duhovskih kandidatov. Vsako leto jih je 10—12 posvečenih. Pri tem je treba všteti tudi redovnike. S tem številom je potrebam komaj do ene tretjine zadoščeno.

Verska vzgoja mladine

O mladini se dá z gotovostjo samo eno reči: Mladina je uboga, zelo uboga.

Starši so v večini primerov odpovedali. To ni noben očitek. Morda je le res, da dom ne more za vse odgovarjati. Nekaj je verjetno tudi krivde. Starši so se premalo zavedali odgovornosti do otrok. So sicer primeri sijajnih izjem, a vendar so samo izjeme.

Večina staršev je na kak način od države odvisna. Da bi ne bili šikanirani, opuščajo rajši versko vzgojo otrok. Tudi dobri, prej verni starši pravijo: Bodo že spet prišli drugačni časi, potem bomo dali naše otroke spet krstit. A zdaj so pač taki časi...

Težave imajo tudi krščeni. Stik z duhovnikom skoro ni mogoč. Pot v cerkev je otežkočena. Pouk v šoli je zavestno brezveren. Tudi verni učitelji v službenem kraju v nedeljo ne upajo v cerkev. Prejem zakramentov se je zelo zmanjšal. Tudi tisti, ki bi sicer prišli k spovedi, se pritožujejo, da jim spoved nič ne dá in nič ne pomeni, ker je presuha in predolgočasna. Marsikak izpovedenec bi se rad porazgovoril, a spovednik se ne upa spustiti v razgovor, ker ne ve, če nima morda opraviti s provokatorjem. Skoro vsi se drže načela: Čim krajše in čim prej odvezo! Pa tudi če ni kdo ravno provokator! Ljudje govorijo vse prek.(4) Pazljivi so za enkrat samo takrat, kadar jim gre za lastno kožo. Za tujo jim ni mar. In režim ima tisoč ušes, ki prisluškujejo in tisoč jezikov, ki sporočajo.

Mnogi se pritožujejo čez pridige. Pa je res križ. Kdor se dotika sodobnih ran, se izpostavlja nevarnosti, da bo imel velike sitnosti z oblastjo. Pridiga se torej po načrtu, ki ga izdelajo na ordinariatu. Ne morem presojudati vrednosti takih načrtov, a če sklepam po tem, kar nudijo druge škofije za take primere, potem moram reči, da so načrti zelo neživljenjski in zelo neosebni ter po vsebini več kot manjpoprečni.

Večkrat se sliši: Polna cerkev, ogromno ljudi pri spovedi in obhajilu... Duhovniki in verniki smo včasih tako naivni, da bi se zjokal nad naivnostjo, če bi pomagalo. Treba je samo na dvojce pomisliti: Zračunaj natančno, koliko ljudi gre v cerkev in nato preračunaj, koliko bi jih kot kristjanov v cerkev moralo priti. Takoj se pokaže ogromno nesorazmerje. Ali pogledj okrog sebe v cerkvi! V duhu si predstavi, kakšne ljudi vidiš na trgu in kakšne v cerkvi. Kakšne vidiš v kinu in kakšne v cerkvi? Pogledj, koliko jih je v cerkvi v starosti od 15. do 30. leta! Na ta način se počasi odkrijejo luknje!

Tudi vrste spovedencev, ki čakajo na spoved, so varljive. Pomislimo na pomanjkanje duhovnikov! Prej so spovedovali po trije ali štirje in eden je imel med tem službo božjo. Zdaj spoveduje eden in ima obenem službo božjo.

Mladina v brezvernem okolju je revna. Do tega spoznanja prihajajo polagoma tudi starši. Duhovniki imajo v vseh župnijah verouk v cerkvi. Ko je verouk v šolah uradno prenehal, je sorazmerno malo staršev pošiljalo otroke v cerkev k verouku. To se je v zadnjih dveh letih precej zboljšalo. Število učencev je narastlo od 70 do 200. S tem hočem izraziti samo razmerje. Vendar je tudi to razmerje še zelo nezadovoljivo, če pomislimo, koliko je ljudskošolskih otrok v vsakem kraju. Pri tem srednješolcev niti ne omenjamo.

cerkvi tuja Pri tem se ni čuditi. V nekaterih župnijah že 17 let ni bilo rednega cerkvi tuja. Pri tem se ni čudoti. V nekaterih župnijah že 17 let ni bilo rednega dušnega pastirstva.

V zadnjih letih je prišlo iz Slovenije vsak mesec na stotine beguncev. Vseh teh režim ni preganjal iz svetovnonazorskih ali verskih razlogov. Zaradi tega ne bi bilo treba nikomur bežati. Ti begunci bi le radi več zaslužili in za svoj denar kaj več kupili. Ker teh možnosti doma ni, so se odločili iti po svetu. Besedi dom in domovina jim nič več ne zvenita. To je za nje sentimentalna romantika. Ti mladi ljudje so izgubili odnos do doma, domovine in slovenskega jezika. Njim je samo zato, da bi se kje lažje in več zaslužilo, ter da bi si civilizacijskih dobrin mogli čim več prilastiti. Ne upal bi si trditi, da to ni materializem.

Kdor te begunce presoja z religioznega vidika, bo postal istega mnenja. Saj lahko za nje oznaní službo božjo za nedeljo in bodo tudi prišli. A zavest, da spada služba božja v nedeljo k verskemu življenju ali celo k strogi dolžnosti, jim je odmrta. Ti begunci se cerkveno poročé, če drugače ne morejo emigrirati. A ravno tako se poročé samo civilno ali pa sploh ne, če sicer ne občutijo težav in zaprek. Oni so pripravljeni vse storiti, če se jim zdi, da bi jim utegnilo na tem svetu koristiti, a niso pripravljeni kaj storiti, da bi se drugemu nadnaravnemu svetu oddolžili. Mislim, da ne delam nobene krivice, če rečem, da je večina taka. So izjeme, a kar priznajmo, da so izjeme in sicer redke! (5)

Posebni dogodki in dejstva

Ali je Cerkev v Sloveniji preganjana ali ne? Če beremo revijo Cirilmetodijskega društva „Nova pot“, bi morali vprašanje zanikati. Revija trdi, da Cerkev v Jugoslaviji ni bila še nikdar tako svobodna, kot je zdaj. Režim omogoča šele sedaj, da se more evangelij vernikom popolnoma čisto in brez kvarnih primesi oznanjati.

S temi trditvami se je težko strinjati. Nam se dozdeva, da je marsikaj v domovini, kar dokazuje prav nasprotno. Seveda, moderna država ne ljubi krvavih preganjanj. Ljubše ji je prevejano šikaniranje. Na ta način nastaja neka posebna oblika preganjanja. Cerkvi se n. pr. izpodmaknejo tla ali pa se tako ob steno pritisne, da se ne more ganiti. Duhovniki se šikanirajo do take mere, da jim nazadnje poide volja. Nekaterim se inscenira navidezni proces, pri katerem kar redno obravnava tako poteka, kakor država in režim hočeta.

Skoro vsem redovnim predstojnikom so napravili tak navidezen proces. Obdolženi so bili, da so med okupacijo organizirali „belo gardo“. Bilo je jasno, da tega niso delali. Toda kje in kdo more to na glas povedati? Redovni predstojniki so bili zaprti in čez nekaj časa poslani na prisilno delo. Posledica tega je bila zaplemba redovnega imetja in hiš. Mnogi so bili pozneje pomiloščeni. Toda svoboda je imela za nje poseben priokus. Vse, kar so prej upravljali, je prešlo med tem v druge roke...

Družba sv. Mohorja je imela v Celju svojo hišo in svojo tiskarno. Skrbela je za solidno versko duševno hrano. Imela je dovolj odjemalcev za svoje izdaje. A kar naenkrat so stavci izjavili, da knjig z versko vsebino ne bodo stavili. „Kolektiv“ je odločil. Knjige niso mogle biti tiskane. Mohorjeva družba svojih knjižnih izdaj ni mogla pravočasno dati med ljudi. Morala je iskati majhne tiskarne na robu in zunaj Slovenije, ki so bile pripravljene delo proti plačilu prevzeti.

Preteklo leto je bila družba sv. Mohorja v Celju enostavno podružabljena. Od prejšnje gospodarsko trdne družbe je ostal samo odbor s svojimi člani.

Še večja težava je obdavčenje. Nihče ne ve, kako visoko bo obdavčen. Dogaja se, da dobi majhno podjetje, ki je ravno še dopuščeno, zelo visoke davke. Podjetje se pritoži. V odgovoru na pritožbo, ki je bila poslana brez upa zmage, se nahaja nenadoma razveseljiva ugotovitev, da se je v predpisane davke vpletla pomota in da ima zaradi tega podjetje davke že za pet let v naprej plačane. Pritožba je imela torej popolen uspeh. A dogaja se tudi, da drugo podjetje vloži pritožbo pod enakimi pogoji. V odgovor dobi trikrat večjo vsoto, ki jo je treba plačati. Zaradi teh samovoljnosti trpi tudi cerkev. Ko je uradnik na davčnem uradu izročil škofu predpisane davke, je škof odgovoril, da nima potrebnega denarja. Dobil je odgovor: Saj se lahko pritožite! Nato je škof odgovoril: Čemu, saj ne bo

pomagalo! Dva dni pozneje je dobil škof kot predpis dvojno vsoto. Da bi se rešil dolgov, je škof žrtvoval posestvo Goričane pri Medvodah. Pred kratkim na enak način Baragovo semenišče in nato še Zavod sv. Stanislava. Ne ve se, kako daleč ga bo gospodarski položaj še tiral. In kaj bo nazadnje še ostalo?

Velike težave povzročajo prisilno ovajanje. Za vsakega duhovnika, za dekanat in za škofa sta določena navadno dva vohuna iz vrst duhovnikov. Ta dva morata OZNI v določenem času prinašati poročila. Vsak vohun poroča posamezno in ne ve, kdo je njegov sodelavec. Na ta način sta oba v strahu ter ne upata nič zamolčati. Oblast ju pa na ta način lahko kontrolira. S tem so duhovniške konference onemogočene. Izginilo je medsebojno zaupanje. V zadnjih letih so zaradi tega postale tudi škofijske konzistorialne seje nemogoče. Domneva se, kdo je vohun, a dokazati na zunaj tega ni mogoče. Le eno je gotovo: Vsak skupen razgovor je v nekaj urah na OZNI.

Taki in podobni vbodljaji se dogajajo vsak dan. Tako postaja življenje mučno. Hromi se iniciativa. Narašča čut brezpravnosti, da nimaš v javnosti nobene opore in da si stalno na sumu. Preiskave in zaslišavanja vse to še povečujejo. Včasih izgleda položaj na zunaj za dalj časa miren, na znotraj pa se tiho in utrujujoče trenje nadaljuje in priča o Cerkvi v stiski.

OPOMBE:

(1) Prvo predavanje je izšlo v tisku v knjižici „Kirche in Not“ v Königstein 1953, str. 55—64, založba Ostpriesterhilfe, Königstein/Ts. Poleg nemškega izvoda so izšli izvečki v francoskem, angleškem in španskem prevodu. Drugo predavanje bo izšlo v isti zbirki letos. Slovenski prevod drugega predavanja sem v nebitvenih točkah nekoliko razširil in dopolnil. To sem storil zaradi večje jasnosti in razumljivosti.

(2) Pregnani in begunski duhovniki so se vrnil v upanju, da se bodo vselili tja, od koder so morali iti. A stvar ni šla tako gladko. Župnišča so bila v času njihove odsotnosti izročena drugim namenom. Treba je bilo iskati kako začasno stanovanje. Marsikak begunec ali izgnanec je pri tem doživel svoja velika razočaranja.

V mojem rojstnem kraju sta bila po letu 1945 nastavljena dva duhovnika. Ne v kaplaniji in ne v župnišču nista dobila sobe. Končno jih je vzel na stanovanje gostilničar, ki je imel gostilno blizu cerkve. Stanovanje ni bilo prijetno. Spodaj je bil gostilniški šunder pozno v noč in včasih do jutra, zgoraj so pa hodili vinski bratci nalašč na vrata trkat in bunkat, da bi „farju“ nagajali. Tudi kadar sta bila doma, sta bila redno v sobi zaklenjena.

Za mnoge je prišlo poleg tega na vrsto še vprašanje živilskih kart. Duhovniki so bili sprva brez njih. Na kmetih so jih ljudje lažje preživeli. V mestih pa ni bilo tako lahko, ker so ljudje ob kartah sami pičlo živeli. Težava se je povečala nato še s tem, da je nazadnje v kraj prišel še en duhovnik, ki se je zatekel v svoj rojstni kraj, ker sicer nikjer ni dobil „obrtnega dovoljenja“.

Nekaterim izseljenkim duhovnikom se zdi vrnitev nekam samo ob sebi umevna. Pa ni. — Goreč in pobožen duhovnik se je pred nekaj meseci odločil, da bi se vrnil domov. Prišel je v župnijo, kjer je nekdaj deloval. Ostal je nepoznan in nepriznan. Čez nekaj tednov je zapustil župnijo in se naselil v hiši svojega brata blizu Kranja. In mora biti vesel, da je bila vsaj ta rešitev zanj mogoča. — Drug pobožen in goreč duhovnik, ki pa še ne bi rad mislil na pokoj, se je prav tako odločil, da bi se vrnil. Prošnjo je obravnaval ljudski odbor v župniji, kjer je gospod pred 17 leti prenehal delovati. Starejši so se ga spominjali in so glasovali zanj. Mlajšim je bil povsem nepoznan. Glasovali so proti. In mlajši so bili v večini. S tem se je dovoljenje za vrnitev zavlekla. Visok dostojanstvenik je šel nato v Ljubljani za prosilca intervenirat. Dobil je odgovor: Preden bomo dali dovoljenje, si bomo še premislili. Izvoženega blaga ne bi radi uvažali.

(3) Marsikdo, ki je daleč zunaj domovine ter je navezan na pisma, ki so vsa enostranska, ker so njegove vezi z domovino enostranske, si poskuša že iz gole radovednosti ustvariti neko sliko, kako je v Sloveniji. Moram ga takoj razočarati: Slika je enostranska, napačna in ne odgovarja resničnemu stanju. — Ne morem se spuščati v podrobnejše dokazovanje, ker bi postal predolg. A za enkrat naj ostane trditev. — Nato dobi v roke „Novo pot“, revijo cirilmetodijskega društva in jo prebira. Nazadnje vzklikne: Aha, tak veter torej ve zdaj v Sloveniji. Velikanska sprememba! Taka je torej sedaj doma vzgoja duhovskega naraščaja. — Ti zaključki so napačni! Dve stvari bi rad zelo jasno poudaril:

1. „Nova pot“ ni glasilo slovenskih duhovnikov. Meni se celo dozdeva, da je revija doma manj brana kot v tujini. Pa recimo, da to ne drži. Gotovo pa drži, da je doma manj upoštevana kot v tujini. Temu ni kriva revija. Saj ima tudi dobre razprave, ki jih je vredno brati. Krivi so cirilmetodijski priganjači, ki revijo drže in širijo. Razlogov za to je več. Nekateri naj naštejemo: Najprej je priganjstvo in samo že slaba reklama. Vse, kar diši po totalitarnih metodah, ne vleče. To se je v desetih letih preživelo in zasovražilo. Potem so med priganjači taki, ki ne vlečejo:

Nekateri so že vse življenje taki, da bi bili istočasno nadvse radi rdeči in črni. Vse obenem! Nekateri med njimi so imeli smolo in so se prevlekli bolj rdeče kot črno. Posledica je bila cerkvena suspenzija. Drugi niso imeli take smole. Posrečilo se jim je ohraniti ravnotežje na obe strani. Napram režimu reko: Pogledajte, kako smo rdeči! Pred cerkvenimi predstojniki pa zatrjujejo: A pogledajte no tudi, kako smo črni!

Ti „človeki v ravnotežju“ so iz ljubezni do bližnjega poskušali suspendirane tovariše rešiti. Prikazovali so položaj drugače, kot je v resnici bil. Tovariši naj bi ostali, kar so bili. Le cerkvena oblast naj bi priznala, da se je nekoliko pre naglila. Pa tudi če se ni pre naglila. Kazen boli. Kdor povzroča bolečino bližnjemu, temu manjka ljubezen do bližnjega. Ergo! Ko je bogoslovna fakulteta v Ljubljani dobila poziv, naj se izjavi, ali naj suspenzija ostane ali ne, je bila fakulteta mnenja, da naj ostane. Cerkvena oblast in bogoslovna fakulteta torej tako — „Nova pot“ pa drugače. To je le nekoliko čudno. Duhovniki so končno le verni in pobožni. Zato ti priganjači ne vlečejo.

Drugi so prisiljeni priganjači. Tu je treba ločiti dve vrsti: Eni so bili zaprti in so v ječi veliko trpeli. Režim jih je dal opazovati. Pri tem so bili na delu odlični psihologi. Prijeli so jih na najšibkejši točki. Marsikdo je vzdržal in se ni dal ukloniti. Tu in tam je pa kak revež klonil. Ustrašil se je, Pač ni imel kvalitet za mučenca. Ko so mu rekli: Mi smo pripravljene popustiti, če storiš to in to... je pristal. Nato vedno več in več. Končno: Če te izpustimo, boš deloval tam in tam... Ako nočeš, bomo vijake znova privili... — Ne obsojajmo! To niso bile navadne, to so bile hude in boleče preskušnje! Nihče naj ne meče kamna na te reveže. Molimo rajši: In ne vpelji nas v skušnjavo!... V drugo vrsto spadajo tisti reveži, ki so bili kdaj v življenju nekoliko neprevidni in niso ostali povsem neoporečni. Režim vse zvoha. Ko je gradivo zbrano, požuga: Če boš delal, prav. Sicer te bomo razkrinkali... Kdo bi si upal vreči kamen na takega reveža? Zgodila se mu je velika krivica. Ali naj ga zato še kamenjamo?

Doma je vse to znano in se po tihem naprej šepeta. Nihče ne obsoja. A prisiljeni priganjači pač ne vlečejo.

V tretji skupini so oportunisti. Če vstopiš v društvo, so različne ugodnosti. Da bomo deležni ugodnosti, pa propagirajmo društvo in „Novo pot“! Človek bi rekel z župančičem: Svečenike poznam, vsak stan bi dičil se z njimi. V vseh stavnih so spet možički, suči ga sem ali tja, spredaj in zadaj je pop.

Prijatelj mi je tole pripovedoval: „Imeli smo poletno zborovanje. Kdor je prišel, je dobil vse plačano. Ti ne veš, koliko imajo funkcionarji pri cirilmetodijskem društvu denarja! Dobe ga za propagando. Cele šope po 500 in 1000 dinarjev je imel in kar delil ter nikjer vpisal. To pomeni, da sploh ne odgovarja za denar, ki ga dobi v propagandne svrhe.“ So med uhovniki res taki, ki si mislijo: Če kaj dobimo, le pojdemo zraven! A oportunisti pri poštenih ljudeh ne vlečejo.

V četrto skupino bi štel naivneže. Vse življenje zaradi svoje naivnosti in — sit venia verbo — omejenosti ni nič pomenil. Če pa zdaj pristopi k cirilmetodijskemu društvu, je na enkrat „nekaj“.

Marsikdo se bo spomnil na polpretekle čase, ko je v Jugoslaviji vlada JNS režim. Večina slovenskih duhovnikov je pod tem režimom tako ali drugače trpela. Pa je šlo kljub temu nekaj duhovnikov tja in so si domišljali, da so „nekaj“, ker jih je režim pustil nastopati, govoriti in pisati, dočim je morala opozicija molčati. A seveda tudi naivneži ne vlečejo.

Morda bo kdo ugovarjal: Razprave v „Novi poti“ pa niso slabe. Iz učinkov se sme sklepati na vzrok. Zakaj pa potem ti pišejo? Odgovorjam: Če nimaš nobenega papirja in se ti zdi, da bi bilo dobro, če bi kaj napisal, potem po načelu izbire manjšega zla tudi v „Novo pot“ marsikdo kaj napiše.

2. „Nova pot“ ne vzgaja in ne vpliva na duhovski naraščaj. Kar sem povedal v prvi točki za duhovnike, velja tudi za bogoslovce, morda še v povečani meri. Kdor se v sedanjih razmerah v Sloveniji odloči za duhovski poklic, si mora pojme o duhovskem poklicu in delovanju zelo razčistiti. Tistih idealov, ki so potrebni, da se bogoslovec v današnjih razmerah v Sloveniji pribori do zvestobe v poklicu, v cirilmetodarjih v nezasenčeni jasnosti ni. S tem je vse povedano.

Marsikdo, ki na tujem bere „Novo pot“, bo mislil: Ta duh, ki veje v tem glasilu, pa ne more dobro vplivati na doraščajoči rod. Odgovorjam, kolikor morem iz razgovorov s tistimi, ki stalno živijo v Sloveniji, presojudati: Če bi „Nova pot“ imela ugled in posebno, če bi cirilmetodarji imeli ugled, kakor ga nimajo, bi se človek upravičeno nekoliko bal. Če bi današnja mladina v Sloveniji vse sveto prevzemala, kar režimski in režimu naklonjeni tisk napiše, bi se tudi še nekoliko bal. Toda ne eno ne drugo ni res. Režim je delal tako propagando in pri tem tako debelo lagal, da mladina sploh nič ne verjame. Pred časom sem govoril z nekim akademikom, ki mi je rekel: Na univerzi je treba danes z lučjo iskati komunista iz prepričanja. So komunisti, nič ne rečem. A to so taki, ki imajo od komunizma osebno korist. — teh je sorazmerno malo. — Kaj pa so? — Antikomunisti? — Najbrž ne. Nimajo poguma. Neke vrste cinični eksistencialisti so ali materialistični oportunisti.

Vzemimo nekatere stvari iz „Nove poti“, ki morda v tujini najbolj v oči bodoče:

1. Smešno in prihuljeno, napihnjeno in pretirano hvalisanje sedanje oblasti in oblastnikov. — Da se razumemo! Nič zoper oblast in avtoriteto! Ti ljudje, ki sedaj v Sloveniji vladajo, imajo oblast in nosijo odgovornost za javni blagor. Kot takim jim gresta pokorščina in spoštovanje. Toda način, kako „Nova pot“ piše in kako sedanjo oblast povišuje, je smešen, ker ne odgovarja resnici. To je dejstvo. Ali more to na mlade brave vzgojno slabo vplivati? — Trdim, da ne. Mladi ljudje okušajo sedanjo oblast preko šole, zunaj šole in pri vojaščini. Posebno jo okušajo, če so zavestno verni in če se celo izve, da mislijo postati duhovniki. Med dejanskim stanjem in pisanjem je velika razlika. Zato se tako pisanje ne jemlje resno. Ostane nekoliko ciničen nasmeh, češ: če mislite, da boste s tem kam prišli, pa imejte! Iz stališča pameti je tako pisanje smešno, iz stališča poštenosti ogabno. Iz stališča oportunističnega? — Hm, tu je stvar drugačna. A to stališče se na splošno mlademu rodu upira. Če bi bili taki, potem bi morali poklicu obrniti hrbet.

2. Čezmerno hvalisanja novega socialnega reda in njegovih pridobitev v novi Jugoslaviji. Te vrste članke ali razprave v „Novi poti“ vedno z veseljem prebiram. Zastavonoša pri tem je gotovo g. Šmon. Danes je pristen humor tako redek. V šmonovih pisarijah ga je zvrhano mero. Ko začne pisati, se mi zdi, da se je slavni Bach vsedel k orglam in odprl vse registre. Tako Jugoslavija, kot je g. Šmon prikaže, se pa res pred vsem svetom postavi. Ona lahko poučuje vse države, kako se blagostanje kroji in daje vsem najlepši zgled. Samo še tega manjka, da bi se pobahal, da so izumili tak stroj, da na eni strani mečejo noter svoje propagandne letake, na drugi strani pa amerikanski dolrji ven lete. Sicer bi mi pa najbrž odgovoril, da bi tak stroj že davno lahko imeli, pa so preponosni, da bi se dali od zapadnih Zaveznikov, ki so že itak na robu gospodarskega propada, podpirati.

Treba je samo tole pisanje „Nove poti“ primerjati s tistimi sto in sto srečnimi obiskovalci, ki pridejo iz Slovenije z rednim potnim listom in jih opazovati, kako si ogledujejo izložbe, kako prosijo za denar, kako se skomine širijo in kako kupujejo. Ali pa morda s tistimi sto in sto mladimi Slovenci, ki gredo v Zapadno Nemčijo, Anglijo in Francijo na cesto in na stavbe delat najbolj navadna in najmanj iskana dela, da si nekaj zaslužijo in kupijo, kar nato kot zmagoslavno

pridobitev poskušajo domov spraviti brez carine. Človek bi mislil, da bi bilo najpametneje delati doma, zaslužiti in kupiti. Drug način, ki se je zadnje čase uveljavil, je podoben tistemu, ki z desno roko okoli hrbta sega v levi žep. Za to morajo biti prav posebni razlogi. G. Šmon jih najbrž dobro pozna. V svojih pisarijah pa seveda ne govori o njih. Mi pa smemo primerjati njegovo pisanje tudi s tistimi sto in sto begunci, ki v poletnih mesecih prihajajo brez dovoljenja čez mejo, da bi emigrirali v zapadne dežele kamorkoli, da bi kaj več zaslužili in kupili, kakor pa je doma mogoče. — Da bi mladi bravci teh nesoglasij med pisanjem in dejstvo ne videli? Ne! Za tako neumne jih ni treba imeti!

3. Omalovažujoče in ponižujoče pisanje o cerkvenih predstojnikih. V „Novi poti“ se o cerkvenih predstojnikih uporablja ne poseben žargon. Že takoj na prvi pogled pade v oči razlika, s katero se piše o novi svetni oblasti v Jugoslaviji in o cerkveni oblasti v škofiji in vesoljni Cerkvi. Ja hudimana, bi rekel, čigavi podložniki pa so tile pisatelji? Saj to je narobe svet! Tam, kjer naj bi bili po službi in delu podložniki, se vedejo objestno, kot da bodo zdaj zdaj odpovedali vse odnose. Tam, kjer naj bi v drugi vrsti kot državljani ubogali, so pa klečeplazni kot svoj čas Kitajci pred mandarinom. Tu res ni nekaj v redu. Če je kdo ubogljiv in podložen na vse strani, ga razumem. Če je kdo uporen na vse strani, ga tudi še razumem. Če pa je na eno stran objesten in ne več zakaj, ter na drugo stran klečeplazen, pa spet ne več zakaj, potem pa nekaj v takem človeku ne teče prav. Na misel mi prihaja otrok, ki mu mama doma ponuja sladko in okusno pogačo, da se kar trese od dobrote, pa se otrok kremži; pri sosedu pa s slastjo pohrusta skorjo suhega črnega kruha. Vsak mi bo priznal, da v tem ni logike, pač pa posebne vrste psihologija. A vendar si upam trditi, da tudi ta „posebna psihologija“ ni mladim bravcem nevarna.

V Sloveniji so duhovniki, ki z vsem svojim nastopom vzbujajo nedeljeno spoštovanje. Ti nič ne govore in nič ne dokazujejo, ker ne smejo. Zadoljuje, da svoje prepričanje izžarevajo. Dalje so duhovniki, ki so leta in leta presedeli v ječi — smemo jih imenovati duhovnike spoznavalce — in duhovniki, ki so ne samo sedeli, ampak tudi trpeli, čeprav vsak ve, da so čisti in neoporečni ter ljudem na vseh področjih dobro hoteči. Režim jim je nataknil nagobčnik. A kljub temu vsak ve, kakšno je njihovo razmerje do cerkvene oblasti. O vseh teh stvareh „Nova pot“ nikdar ne piše.

Ko se je na Francoskem obravnavalo vprašanje duhovnikov-delavcev, je „Nova pot“ pisala pravzaprave. Ali ni doma tudi veliko nerešenih vprašanj, ker režim nasprotuje in jih namenoma ne dovoli rešiti? Seveda smemo takole misliti: Država se v cerkev lahko vtika. Sme ji ukazovati in prepovedovati. Cerkev pa svojih pravic pred državo ne sme braniti, ker bi to pomenilo, da se vtika v politiko. Nazadnje tako izgleda, kakor bi „Nova pot“ hotela reči režimu: Nekaj vere, duhovnikov in cerkva je še vedno v naši deželi. Lepo prosimo, nikar nam tega v zlo ne štejte!

Sicer to ni nič novega pod soncem. Svetopisemska modrost pravi, da pravični sedemkrat na dan pade v past krivičnemu... In tudi to se neprestano ponavlja: Krivični je pred vsem svetom nedolžen, pravični pa je upravičeno tepen. „Nova pot“ se zelo trudi, da bi te vrste krivičneže v nedolžnosti kopala. To je res cudna logika in posebne vrste psihologija. A verujemo, da nad obojim le še stoji načelo: Qui nimis probat, nihil probat in da se dobro blago samo hvali.

4. Udrihanje po vsem, kar je bilo pred socialistično Jugoslavijo. Od leta 1900 do 1945 se je v Sloveniji javno veliko delalo. To na verskem, prosvetnem, kulturnem in gospodarskem področju. Po letu 1945 se je smer v javnem življenju za 180° obrnila. Z dedščino prejšnjega dela bi mogli nekaj zvez držati družina, žola in tisk. Toda to je prepovedano in nevarno. Zato doraščajoči rod o javnem življenju v Sloveniji pred socialistično Jugoslavijo ni poučen. To neznanje je občutna vrzel. S tem režim lahko v kalnem ribari. Iz polpreteklosti dovoli omenjati samo negativne stvari in še te tako, da se sence namenoma poudarjajo. S tem nastane enostranska in skrotovična slika. Nato je treba še pribiti: Poglejte, to je obraz slovenskega klerikalizma! Klerikalci, duhovniki in cerkev, to je vse sedelo za eno mizo! — Priznam, da je trnek prav dobro sestavljen. Ker se duhovitost še nadaljuje, nastajajo težave, ki dajo misliti.

V Sloveniji je danes precejšnje število „klerikalcev“, ki dajejo pohujšanje. Ti ljudje omogočajo, da se s primeri iz sedanosti dokazuje umazanost preteklosti.

O klerikalizmu v Sloveniji je pisala „Nova pot“, nekaj tudi „Omnes unum“. Na obeh straneh je šlo za teoretično označbo klerikalizma in njegovih pristašev. Ena sfran je dokazovala, da je klerikalizem sam v sebi zlo in da je zato vsak njegov pristaš ipso facto ničvreden. Druga stran je trdila, da je klerikalizem nekaj po času in potrebah pogojenega ter da je vsaj indiferenten. Če je zraven kdaj kaj slabega, gre to na račun vsakega posameznega. Mene osebno ni ne ena ne druga stran zadovoljila. Stvar bi se preveč raztegnila, če bi to vprašanje na tem mestu načenal. Pustimo teoretično razglabljanje! Zadeva ni tako enostavna, kakor kdo na prvi hip misli.

Med rojaki v Sloveniji ne gre za teoretično razglabljanje. Ljudje so izraz klerikalcev po svoje osvojili. In zdaj ga zlepa ni tako zasovražena izraza, kot je klerikalcev.

Ko že o tem govorimo, je prav, da ne ponavljamo tiste napake, ki je tako običajna, da namreč pri izrazu vsak nekaj svojega mislimo in se nato kregamo drug mimo drugega. Je nekaj na stvari in v kolikor je, bomo morali tudi priznati. Naj poskusim vprašanje na kratko skicirati:

Vsako močnejše gibanje, tudi klerikalizem, ima neko sredotežno silo. Čim močnejši so začetniki ali poborniki gibanja, tem močnejša je sredotežna sila. Njej odgovarjajoča je sredobežna sila. Sredotežna sila osvaja somišljenike in si jih prilikuje. Sredobežna sila osvaja postojanke v javnem življenju. Čim močnejša je, tem večji obseg vpliva v javnosti.

Po naravnem razvoju se vsako gibanje polagoma uteče. Obe sili izgubita na svoji moči. Razloga za to sta navadno dva: Poborniki opešajo. Sinovi in vnuki nimajo več iste moči. Gibanje se povsakanja. To mu jemlje privlačnost. Pri tem se pojavi neka nevarnost, ki se ji ljudje redno ne znajo izogniti:

Voditelji in somišljeniki gibanja hočejo ohraniti isto število in iste postojanke. A oslabiljena sredotežna sila jih ne more prilikovati. Začne se tvoriti masa. Tudi osvovjene postojanke se ne drže več z isto močjo. V sklopu se pojavlja trhlóst.

Zgodovina kaže redno tole sliko: Med asimiliranim in neasimiliranim pristašem v času kroženja ni razlike. Kar predstavlja eden z zvestobo prepričanja, nadomešča drugi s fanatizmom privrženstva.

Tudi trhlóst se težko ugotovi. Kdo jo je pa pripravljen priznati? Osvajalno silo nadomešča sčasoma oblast in organizacija. Šele sunek od zunaj pokaže pravo sliko. Tedaj se namreč vsa zgradba nepričkovano zruši.

Obrnimo vse to, kar je bilo povedano, na tako imenovani slovenski klerikalizem. O tem, da smo imeli v Sloveniji klerikalce obojnega tipa, smo si menda edini. Ko je leta 1945 „kroženje“ prenehalo, sta oba tipa padla vsak sebi. Asimilirani so bili ali ob steno pritisnjeni ali pa so sami od sebe umolknili. Neasimilirani so za tako al drugačno kroženje indiferentni, krožiti so hoteli, nekaj rutine so imeli in da bi preteklost na sebi izbrisali, so si dali še nekaj več zagona na levo. Iz nekdanjih „klerikalcev“ so postali čez noč komunistični ali Titovi ali partizanski priganjači. Tem danes pravijo v Ljubljani klerikalci! To je človek, ki je bil nekdanj vpotegnjen v kroženje klerikalnega gibanja, a ni bil asimiliran.

Da se prav razumemo: Kar sem napisal, se ne sme posploševati. Ne trdim, da so šli vsi po poti tega razvoja. A njih število je tolikšno, da pade v oči. Eden od teh revežev odtehta sto drugih, ki trpe in molče. Prav tako ne trdim, da ni tudi pravih odpadnikov. Torej takih, ki so prej bili resnično prepričani in so zdaj „prepričani“ o nasprotnem. Toda teh je sorazmerno malo.

V vsem tem je veliko tragike. Ljudje govore: Saj komunisti bi se še dali prenašati. Med njimi ni takih zlobnežev kot med nekdanjimi klerikalci. Komunisti se pa v pest smejejo in pravijo: Saj vidite, da mi nismo hudobni. Tisti, ki vas gnjavijo, so vaši nekdanji ljudje. Mi smo dobri. In to sami izkušate, kadar vas kak klerikalcev preveč pritiska, se obrnete na čistokrvnega komunisto in uspete. — Zraven si pa mislijo: Kako nam pravzaprav vse sijajno služi! Čemu bi kovač hodil z roko v žerjavico, če ima pa klešče v ta namen...

V Spittalu v taborišču je bil enajst let nedko kot begunec. Bil je korekten vernik in izrazil klerikalcev. Vsak, ki bi to osporaval, bi na celi črti pravdo izgubil. Ker mu izgledi za emigracijo niso dišali, se je odločil za repatriacijo. Domnevali bi, da si je pot domov z različnimi sredstvi ugladil. Doma je dobil sorazmerno čedno nastavitvev v nekem uradu, kjer ima več podrejenih. Pred meseci sem slučajno prišel z nekom skupaj, ki je v njegovem uradu. Zastavil mi je vprašanje: — Ali

poznate gospoda XY? — Seveda ga poznam! — No, kakšno sodbo imate Vi o njem? — Preden sem mogel odgovoriti, mi je dotični postregel z oznako: Ali ni podla duša? V uradu gnjavi svoje podrejene, jih ovaja in kjer more oškoduje. Nameščenci se morajo h komunistom zatekati v varstvo! Vidite, to so klerikalci! Pa recite, da ni bil klerikalec! — Ljudem, ki ne mislijo veliko, se teh stvari ne dá razložiti. Bil sem tiho in sem mu v tem, kakor se je potožil, dal prav.

(4) Zdi se mi, da je treba razlikovati dve stvari: Na eni strani je splošna človeška brbljavost. Režim ima povsod nastavljene svoje ogleduhe, ki vlečejo vse, kar slišijo na ušesa in poročajo. Iz posameznih kamenčkov se kot mozaik sestavlja neka celostna slika, ki včasih precej odgovarja resnici, včasih pa tudi popolnoma nič. Ker so ljudje na ta način že doživeli velika razočaranja, se zavijajo v molk. Ko pridejo čez mejo, so nekaj dni v govorjenju zelo previdni in neprestano pogledujejo na različne strani, če morda kdo ne ogleduje in prisluškuje. Polagoma se tega strahu otresejo.

Na drugi strani je ovajanje. To ima pa spet dve strani. Pri eni je izrazita zloba. Ko so n. pr. Nemci zasedli Gorenjsko, so dobivali cele kupe pisem, v katerih so bile same tožbe. Celo Nemcem se je ta način gabil. — Pa to ni nič novega. Med kolegi sem se nekoč razgovarjal, kako v časih prevrata za nekaj časa prevlada demonija. Slabi se poskušajo spraviti na površje, dobri se pa z nemoralnimi sredstvi tlačijo pod površje. Vsi so mi priznali, da je bilo v Avstriji, ko je prišel Hitler, tudi tako. To je najbrž občečloveški pojav.

Pri drugi strani je pa neka psihoza. Tega človek v zapadnih in svobodnih deželah ne razume. Ljudje, ki so bili dolgo časa v ječi izpraševani, zasliševani in trpinčeni, pridejo ven kot zlomljeni značaji. Ti imajo tak strah pred ponovno ječo, da na prvi mig povedo vse, da bi le v ječo ne bilo treba. Nekateri so še bolj strti. Ti sploh nič ne morejo zase ohraniti. Če kaj vedo, jih to znanje tako obremenjuje, da nimajo nobenega miru in toliko časa zaradi tega trpe, dokler ne gredo k policiji in si tam „vest“ olajšajo. — V Ljubljani je neki profesor dijakom razlagal Trubarja. Prišel je do očenaša. Kot profesor se je pomudil nekaj več pri besedilu. Neki učenec je doma pri kosilu rekel: Danes nam je pa profesor pri slovenščini očenaš razlagal. Oče je to slišal in je še isti dan profesorja ovadil. Prišel je napad v radiju itd. — Ali je to zloba ali psihoza, ne vem. Vsak dan se podobni primeri ponavljajo.

(5) O tem si moramo biti na jasnem, da je doma neka doba zatonila, ki je ni mogoče dvigniti na površje. Zgodovina ne dela nikdar korakov nazaj. Razvoj gre samo naprej. Nikdar nazaj. To je nekako tako kot s časom. Kar je bilo, je odvetelo, dozorelo in ovelo. Tisti, ki sedaj oblikujejo slovenski rod, bodo morali dati nekaj novega. Zdi se mi, da so jim nameni jasni. Pri potih in sresdvtvih se pa še love. Imajo veliko ovir. Z božjo pomočjo se bo že našel izhod. To nas ne sme motiti in vznemirjati, če bo bodočnost drugačna, kot je bila preteklost. Tak je pač zakon zgodovine.

„Omnes unum“ je bratska vez slovenskih duhovnikov v zamejstvu. Da bomo bolj povezani in da se bomo bolj poznali, lepo prosimo vse sobrate po širnem svetu, da poročate o vsem pomembnem iz življenja slovenskih sobratov.

Uredništvo

PISMO

SLOVENSKEGA DUŠNOPASTIRSKEGA ODBORA ZA ZAPADNO EVROPO

Prečastiti gospodje in dragi sobratje!

Pred dobrimi 13. leti smo pod silnimi vtisi strahot komunistične revolucije nastopili pod begunstva. Dom smo zapuščali z živo zavestjo odgovornosti za bodočnost našega naroda. Vetrinjska tragedija je pustila neizbrisno sled v naših srcih.

Toda želja po kolikor mogoče stalnem delovnem področju nas je razkropila na vse strani sveta. Slovenski duhovnik se je v tujini hitro znašel in od povsod prihajajo vesti o uspešnem delovanju naše duhovščine.

Na to smemo biti ponosni.

A prezrli smo nekaj važnega!

Okoliščine so nas zavedle, da smo dolgo, predolgo zanemarjali dušnopastirsko skrb med slovenskimi izseljenci v zapadni Evropi. Žrtvovali smo se za vernike tujih narodnosti, a dopuščali, da so slovenski izseljenci živeli in umirali brez slovenskega duhovnika.

To prav gotovo ni bilo v redu. Kajti kakor mora imeti duhovnik široko srce za potrebe vesoljne Cerkve, se zdi, da mora vernikom našega naroda veljati naša prva skrb. Drugi pridejo na vrsto šele, ko je zadoščeno potrebam slovenskih vernikov.

Prevladalo naj bi torej načelo, da mora slovenski duhovnik v tujini biti prisoten povsod, kjer to zahtevajo koristi slovenskih vernikov.

V zapadni Evropi se, hvala Bogu, bližamo uresničitvi tega načela.

A stojimo pred problemom finančnega značaja.

Od česa naj izseljenski duhovniki živijo?

To vprašanje bi morali rešiti škofje področij, kjer duhovniki delujejo. Nekateri škofje v zapadni Evropi v resnici z velikim razumevanjem rešujejo gmotno vprašanje izseljenskih duhovnikov. Toda prispevki nekaterih škofij so nezadostni in nekatere škofije se sploh ne zanimajo za gmotno stanje tujih duhovnikov.

V tem zadnjem primeru bi bila dolžnost vernikov skrbeti za svojega duhovnika. Že dalj časa vzgajamo ljudi v tem smislu in smo dosegli nekaj uspehov. A so kraji, kjer mora slovenski duhovnik v Bogu odtujenem okolju orati popolno celino in zato za učinkovito gmotno pomoč vernikov še dolgo ne bo mogoče računati.

Del slovenskih izseljenskih duhovnikov v zapadni Evropi je torej brez najnujnejših sredstev za življenje.

Kaj storiti?

Prepustiti vernike takih krajev njihovi usodi ter oditi?

Kaj takega prav gotovo ne smemo storiti.

Kaj torej?

Za vsako ceno je treba uveljaviti načelo, da mora slovenski duhovnik biti prisoten povsod, kjer ga Slovenci potrebujejo. Od tega načela nas ne smejo odvrniti težave finančnega značaja. Kjer so prispevki škofij in vernikov premajhni, naj bi, ker moremo dušnopastirstvo med Slovenci v tujini smatrati za našo skupno zadevo, posredovali slovenski duhovniki sami, posebno ti, ki delujejo med tujci.

Kako?

N. pr. z mesečnimi prispevki, ki odgovarjajo eni dejanski mašni štipendiji. Treba je namreč nekaj stalnega in gotovega.

Kaj mislite k temu, dragi sobratje?

Morda prosimo preveč?

Mislimo na vetrinjske žrtve in sobrate v domovini!

Ob navedenem predlogu moremo slovenski duhovniki v tujini dokazati smisel in zrelost za skupno delo, katero edino more biti kos nalogam, ki jih v usodnih časih stavljata pred nas Bog in naš trpeči narod.

Izseljenski duhovniki v zapadni Evropi iskreno prosimo slovenske sobrate po svetu, da bi z razumevanjem sprejeli našo prošnjo.

V naprej iskreno zahvaljeni in toplo pozdravljeni!

V imenu slovenskega dušnopastirskega odbora za zapadno Evropo:

Vinko Žakelj m. p.

PRIPIS:

Prošnjo slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi z vsem srcem priporočam in Vas, dragi gospodje, prosim, da je ne preslišite. Na licu mesta sem se prepričal o njihovem delu in položaju in vem, da je tako, kakor piše gornje pismo. Duhovniki-begunci smo skušali priti iz „ogroženih revirjev“ Evrope v večjo varnost in svobodo. Tam pa, kamor smo se priselili, se je moral pač vsak znajti in včasih s stisnjenimi ustnicami prenašati nemajhne težave prve dobe. Ne čudim se, če si si kdo mislil, naj si tudi tisti, ki so v Evropi med našimi ljudmi ostali, sami pomagajo. Toda stvarnost je drugačna, primerjava ne drži. Položaj izseljenskega duhovnika ni podoben položaju sobrata, ki je v kateri koli škofiji bil sprejet v redno duhovniško službovanje. Vsak tak duhovnik ima redne dohodke, redno oskrbo, razmeroma neobsežno službeno okrožje, župnijo, in more bolj ali manj mirno živeti. Večina izseljenskih duhovnikov ničesar od tega nima. Nima se nasloniti na nikogar, sam pa mora dajati zaslonbo izseljencem, dostikrat mladim in neizkušenim.

Zapoved ljubezni nas veže, da svojim sobratom pomagamo tako, da sami damo, kar moremo, in še komu drugemu rečemo, da se na te naše sobrate spomni. Brat bratu! Po evharističnem Jezusu smo vsi tako povezani, da mora biti naša medsebojna ljubezen mnogo, mnogo trdnejša, kot je med drugimi kristjani. Če Kristus stopa pred nas v vsakem „najmanjšem“, ki je pomoči potreben, koliko bolj v soduhovniku, ki pričakuje, da bomo njegov položaj razumevali. Prav posebno pa znova poudarjam dolžnost, da drug za drugega molimo: v memento sklenimo vsak dan vse duhovnike, zlasti vse slovenske, v brevir, v meditacijo, v obisk Najsvetejšega, v rožni venec, v križev pot; v vsako žrtev, ki je nam težka, da jo bomo voljno podarili Križanemu. V taki molitveni zvezi, ki je vez nadnaravne ljubezni, je naša moč, da vzdržimo in napredujemo v svetosti in apostolski gorečnosti.

Pozdrav in blagoslov!

Gregorij Rožman, ljubljanski škof

Opomba: Poverjeniki, ki sprejemajo prispevke so:

V Evropi: Vinko Žakelj, rue de la Paix 16 Liege, Belgique.

V U. S. A.: Škof Gregorij Rožman, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio, v njegovi odsotnosti Rev. Julij Slapšak na istem naslovu.

V Argentini: Dušnopastirska pisarna (Rev. Orehar Anton), Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.

V drugih južno ameriških državah se naj obračajo na Argentino ali U. S. A.

Zbiranje podatkov o slovenskih svetnikih in svetnicah

Anton Merkun, U. S. A.

Večkrat sem že slišal očitek, zakaj mi Slovenci nimamo nobenega svetnika in ne svetnice? Kdo je kriv? Ali smo res taki grešniki? Mislim, da smo mi res nekaj krivi. Prav gotovo je, da je velika večina Slovencev in Slovenk v nebesih. Toda še nikoli nisem slišal, da bi kdo rekel: Prosimo tega ali onega blagega pokojnika, da nam pomaga s svojo priprošnjo pri Bogu. Duhovniki nismo pozivali vernikov, da bi klicali domače ljudi, ki so sveto živeli, na pomoč v raznih stiskah in potrebah.

Naj kar naštejemo nekatere svete osebe, ki so že umrli:

Kardinal dr. Jakob Missia, škof ljubljanski in pozneje nadškof goriški in kardinal. Bil je začetnik katoliškega preporeda v Sloveniji.

Nadškof Francišek B. Sedej v Gorici, ki je trpel razno preganjanje ob času druge svetovne vojske in revolucije.

Škof Anton Martin Slomšek, škof lavantinski v Mariboru, ustanovitelj Bratovščine sv. Cirila in Metoda ter apostol delovanja za cerkveno edinost.

Dr. Anton Mahnič, škof na Krku, slovenski filozof, glavni preporeditelj Slovencev (Rimski katolik), preganjan od fašistov in odpeljan v internacijo v Italijo, mučenec glagolskega bogoslužja (Staroslovenska akademija na Krku).

Škof dr. Anton Bonaventura Jeglič, velik gorečnik za čast božjo in Marijino slavo. Ob birmi na Homcu je meni rekel dekan Lavrenčič: „To je kandidat za svetniško čast.“

Razni duhovniki: Profesor dr. Lambert Ehrlich, velik učenjak, pospeševatelj misijonov, vzgojitelj akademske mladine v društvu Straža, ustreljen od komunistov in dosegel mučniški venec.

Profesorja brata dr. Franc Ušeničnik, pisatelj, in dr. Aleš Ušeničnik, največji slovenski filozof, sociolog in pisatelj.

Prelat Janez Kalan, ustanovitelj pokreta Kristusa Kralja, sloveč ljudski pi-

satelj, ljudski misijonar, ustanovitelj protialkoholnega gibanja Sveta vojska, organizator velikih slovenskih romanj v Lurd, Rim in Sveto deželo, izseljenski duhovnik največ na Vestfalskem, urednik več katoliških listov;

Dr. Lovro Hacin, policijski direktor, pravičen, krščanski mož. Ko je bolan ležal v bolnišnici, sem ga občudoval, kako lepo je govoril o Bogu in o veri. Ob zloemu se je umaknil na Koroško. Prebiral je baje knjigo mučencev. Lahko bi se umaknil in rešil. Baje je hrepel po mučniški kroni. Pred sodiščem je neustrašeno branil resnico in pravico in svoje sodnike spravil v zagato. V obraz jim je povedal: „Mi smo bili legalna oblast, ne vi.“ Krivična sodba je bila izrečena. Bil je obešen.

Ban dr. Marko Natlačen, mučenec. Morilec je prišel k njemu na stanovanje oblečen kot duhovnik, da je dobil lahek dostop do bana. Z revolverjem je ustrelil bana in hitro pobegnil.

Spoznavalec profesor Ernest Tomc, ustanovitelj in vzoren vzgojitelj katoliških dijakov Mladcev. Umrli zgodnje smrti.

Akademiki mučenci za vero. Imel sem popis 32 katoliških akademikov društva Straža in Mladcev, ki so bili v cvetu mladosti mučeni in pokončani radi vere.

Pokončane so bile cele katoliške družine, ker so bile verne, n. pr. Mauserjeva družina z otroki v št. Rupertu.

Radi vere so bile pokončane tudi dekleta in žene.

Slovenci imamo mnogo spoznavalcev in mučencev. Nič jih ne kličemo na pomoč. Pustimo jih kar brezposelne. Pa to ni prav. V stiskah, težavah in raznih potrebah kličemo naše pokojne brate in sestre na pomoč, posebno tiste, o katerih vemo, da so vzorno krščansko živeli. Kličimo škofa Slomška, škofa Mahniča, kardinala Missia na pomoč, kadar nas tarejo razne težave in skrbi.

In če ste uslišani, zapišite vse natančno in pošljite odboru, ki te reči zbira ali pa domačemu dušnemu pastirju.

Predlagam, da se v Buenos Airesu ustanovi poseben odbor, ki naj po dogovoru in navodilu prevzvišenega ljubljanskega škofa dr. Rožmana vodi akcijo za slovenske svetnike. Vsi slovenski duhovniki so pooblaščen, da zbirajo podatke o osebah, ki so sveto živele in sveto umrle, in prav tako točna poročila, kako so bili mučeni. Sedaj še žive priče. Če bomo čakali, bodo pomrli. Potem ne bomo imeli prič.

V raznih listih smo brali popis o mučenju in sploh o trpljenju naših mučencev. Vse, kar je bilo tiskano, skrbno zberimo in proučimo, če je resnično. Poiščimo priče. Nato bi odposlali v Buenos Airesu odboru, da še ta prouči. Če treba, da še točneje preišče. Vsa pisanja naj se pišejo v duplikatu, ker se večkrat pisma izgube. Vsak duhovnik sotrudnik naj original odpošlje, prepis pa skrbno shrani, ker bo morda treba dajati še kaka pojasnila. V slučaju, da se original izgubi, da se napravi ponovni prepis. Tudi preprosta pisma kmečkih ljudi naj se skrbno shranjujejo.

Zakaj predlagam, da se v Buenos Airesu osnuje ta odbor? Zato, ker je tam doli največ slovenskih duhovnikov skupaj. V Severni Ameriki smo duhovniki razmetani v takih razdaljah, da ni mogoče imeti skupnih sej. V Argentini so duhovniki bolj skupaj in so tudi bolj organizirani. Morda bi vzel v roke stvar slovenski dušnopastirski urad? Ta bi povabil duhovnike na sestanek, na katerem bi se izvolil odbor za zbiranje podatkov o slovenskih rojakih, ki so v sluhu svetosti umrli ali ki so za vero bili mučeni. Izvolitev bi dali v odobritev prevzvišenemu škofu Rožmanu.

Da se moj predlog glede zbiranja podatkov in delovanja odbora pospeši, zato izjavljam sledeče:

1. Pripravljen sem sestaviti pravila za imenovani odbor, ki se naj predloži pripravljalnemu odboru v popravilo.

2. Pripravljen sem sestaviti pravilnik poslovanja za imenovani odbor.

3. Pokojnemu prelatu dr. Odarju sem pred več leti pisal, da mi napiše, kaj sveta Cerkev zahteva, da se kdo proglasi za blaženega in za svetnika. Dr. Odar mi je ustregel in napisal celo brošuro. To brošuro bom dal natisniti, ako se osnuje odbor.

4. Odbor naj izdaja brošure in knjige o Slovencih, ki so v sluhu svetosti umrli ali ki so za časa revolucije bili mučeni radi vere. Zdi se mi zelo potrebno, da se izdajo knjige o kardinalu Missiji, nadškofu Sedeju, škofu Mahničju, o profesorjih Ehrlichu in Ušeničnikih. Glasilo odbora naj bo list Omnes unum.

5. Ker bi odbor ne imel v začetku nobenega denarja, zato dam primerno brezobrestno posojilo iz zlatomašnega mirovnega sklada. Ko se odbor osnuje, naj sporoči, koliko bi rabil za upravne stroške in bo dobil denar brez nadaljnega.

6. Morda bi bilo bolje, da se namesto odbora osnuje društvo, in sicer iz teh vzrokov: a) narod se bolj pritegne k sodelovanju, b) več bo molitev in drugih pobožnosti, c) več bo denarnih prispevkov. Propaganda bo dvignila katoliško zavest.

Sprožil sem nekaj misli. Bog daj, da bi kaj dobrega nastalo iz tega Bogu v čast in narodu v korist.

Zelo mi bo všeč, če gospodje meni sporoče, kako mislijo.

Moj naslov je: Rev. Anton Merkur, 15519 Holmes Ave., Cleveland, 10, Ohio, U. S. A.

Ce kdo misli, da je pobožen, pa ne brzda svojega jezika, ampak vara svoje srce, je njegova pobožnost prazna. Cista in neomadeževana pobožnost pred Bogom in Očetom je to: obiskovati sirote in vdove v njih stiski in se ohraniti neomadeževanega od sveta.

(Sv. Jakob 1, 26-27)

SLOVENSKA IZSELJENSKA ZVEZA

G. Ignacij Kunstelj, predsednik Slovenske izseljenske zveze, nam je poslal v priobčenju sledeče vrstice g. dr. Mihe Kreka:

Izseljeništvo je del narodnega socialnega skrbstva. Tisti del sinov in hčera naroda, ki se morajo po svetu v tujini iskati kruha, so gotova skupina, ki ji mora narodno občestvo vsaj v neki meri pomagati, kakor mora občestvo poskrbeti za bolnišnice za bolnike in ponesrečence. V vseh razmerah je ta potreba. Slovenija je prenaseljena in vedno smo imeli izseljeniško vprašanje. Sedaj pa, ko imamo to nesrečo, da je Slovenija pod komunistično diktaturo in to srečo, da živi naš narod neposredno ob železni zavesi, ki deli Evropo, je izseljeniško vprašanje posebnost pereče in važno. Poleg krušne, gospodarske emigracije imamo, menda prvič v zgodovini, politično emigracijo. To niso samo ljudje, ki so izšli iz domovine v letu 1945, ampak tudi velika večina kasnejših izseljencev, ki so zapustili domovino zato, ker so prepričani, da tam vladajo razmere, ki so škodljive za njihov duhovni in tvarni napredek, do te strašne mere škodljive, da je človek prisiljen zapustiti dom. Politične emigracije je sicer vedno manj, toda dokler bo nad domovino vladala diktatura, smo vedno v neposredni nevarnosti, da njene neznosne odredbe povzročijo nove valove politične emigracije.

Gospodarska emigracija, ljudje, ki gredo z doma začasno ali za vse življenje radi iskanja boljšega kruha, je redni pojav v gospodarsko pasivnih deželah, tudi v Sloveniji. Državna uprava bi morala spremljati te ljudi in ščititi njihove pravice vsaj dokler ostanejo državljani. Nikdar pa javna zaščita izseljenstva ne zadostuje. Vedno je potrebna še pomoč cerkvenih in zasebnih organizacij. Prav posebno pa v sedanjem našem slučaju, ko je državna pomoč vezana samo na eno skupino političnih prijateljev državnega režima, ko komunistični sistem hoče imeti tudi izseljenstvo v svoji službi, ko je vsaka državna ustanova postojanka komunistične politične mreže.

Izseljeni Slovenci smo torej nujno navezani na samopomoč. Izseljenska zveza naj nas družijo v ta namen. Čim bolj bomo ločeni od domovine, tem bolj bo nujno, da bo Izseljenska zveza delala in nastopala v imenu Slovencev, ki živijo v svobodnem svetu.

Zelo težke naloge so se lotili ustanovitelji Izseljenske zveze, težke, potrebne in važne. Le požrtvovalno sodelovanje naselbin naših po vseh kontinentih, bo mogočilo uspeh Izseljenske zveze. Prispevajmo, sodelujmo, pomagajmo!

DR. MIHA KREK

NOVE KNJIGE

Alojzij Šuštar, Švica

„Omnes unum“ je v 6. številki l. 1957, str. 184—188, prinesla nekaj poročil o novejših filozofskih in teoloških knjigah. Duhovniki iz različnih dežel so poslali precej drugih poročil, posebno g. prof. Slapar iz Avstrije. Škoda le, da se tisti, ki imajo največ vpogleda v novo teološko in filozofsko literaturo, niso nič oglašili... Tu sledi spet kratko poročilo o nekaterih novejših knjigah, ki bi duhovnika utegnile zanimati, skoro izključno le z nemškega jezikovnega področja.

Bochenski, J. - Niemeyer, G., Handbuch des Weltkommunismus. Verlag K. Alber Freiburg i. Br. 1958. 762 str., 24.80 DM. Pri tem obširnem, izčrpnem in znanstveno temeljitem delu je sodelovalo 15 strokovnjakov različnih političnih in svetovnonazornih smeri. Razen poljskega dominikanca Bochenskega, ki je profesor za filozofijo na katoliški univerzi v Fribourgu v Švici, in še nekaterih drugih Evropejcev, je večina sodelavcev iz USA. Knjiga hoče biti sorazmerno kratek, vsakemu izobražencu razumljiv priročnik, ki podaja najvažnejše oznake komunizma na znanstveno zanesljiv način z obširno navedbo virov. V 15 poglavjih, pri katerih je navadno sodelovalo več avtorjev, obravnava knjiga formalno strukturo komunizma, njegovo filozofijo, njegov sociološki, gospodarski in politični nauk, komunistično partijo, metodo osvajanja in gospodovanja, širjenje komunizma, vprašanje narodnosti, komunistično civilno in kazensko pravo, gospodarstvo, kmetijstvo, književnost, umetnost in znanost, vero, položaj poedincev in končno kritiko komunizma. Knjigi je dodanih skoraj 70 strani literature in izvrstno stvarno in imensko kazalo.

Dessauer, Fr., Naturwissenschaftliches Erkennen. Beiträge zur Naturphilosophie. Verlag J. Knecht-Carolusdruckerei Frankfurt a. M. 1958. 448 str. 24.80 DM.

V zadnjem poročilu v OU sem omenil knjigo istega pisatelja „Streit um die Technik“. Pričujoče delo je nekako dopolnilo (deloma tudi ponavljanje) prej omenjene knjige kakor tudi številnih drugih publikacij tega velikega katoliškega znanstvenika. Dessauer prikazuje tu posebnost naravoslovnega spoznava-

nja, načelno in v njegovem zgodovinskem razvoju od Grkov do danes. Knjiga je pisana splošno razumljivo in je zanimiva in zelo poučna ravno za obrobna vprašanja, ki jih obravnavajo razne prirodoslovne vede in prav tako filozofija in teologija. Čeprav knjige ni mogoče oceniti kot znanstveni doprinos k filozofiji, je vendar važno in ravno tudi za duhovnika pomembno in koristno delo.

Feiner, J., - Trütsch, J. - Böckle, Fr., Fragen der Theologie heute. Benzinger Verlag Einsiedeln 1957. 588 str. 26.50 Fr.

Knjiga, ki je med tem izšla v drugi izdaji nudi nekaj prerez skozi današnjo teologijo in hkrati poročilo o današnji teološki problematiki v fundamentalki, dogmatiki in praktični teologiji (moralki in pastoralki). 20 večinoma znanih in pomebnih teologov priobčuje 21 člankov, 7 iz področja fundamentalke, 8 iz dogmatike in 6 iz praktične teologije. Posameznim člankom je dodano precej literature. Delo je namenjeno predvsem duhovnikom v dušnem pastirstvu in laikom, ki se zanimajo, kje smo danes v teologiji, ki pa nimajo časa in možnosti, da bi sami zasledovali literaturo. Dejstvo, da je kritika knjigo ugodno sprejela in da je bila prva izdaja hitro razprodana, kaže, da knjiga prav pride.

Hollenbach, M., Der Mensch als Entwurf. Seinsgemässe Erziehung in technisierter Welt. J. Knecht Frankfurt a. M. 1957. 50 str. 17.80 DM.

Pričujoča knjiga nemškega jezuita, specialista za moderna pedagoška vprašanja, je brez dvoma ena najpomembnejših pedagoških publikacij zadnjega časa. Delo je sinteza dognanj iz globin-

ske psihologije, eksistencialistične filozofije in analize današnjega položaja. Pisatelj hoče na eni strani prodreti do zadnjih metafizičnih podlag, na drugi strani pa čim bolj upoštevati konkretni položaj, v katerem živi mlad človek v današnjem tehničnem okolju. Knjiga nudi najprej popis otroka v tehničnem svetu, nato analizo otroške zavesti in razvoja v igri, v boju s strastmi, a vedno pod vidikom, ako se v otroku v posameznih dobah uresničuje načrt, ki ga je Stvarnik položil v človeka. Človek naj postane osebnost, ki bo v srečanju z Bogom našla svojo polnost.

Huber, H., Geist und Buchstabe der Sonntagsruhe. Verlag O. Müller Salzburg 1958. 246 str. 82 šil.

Avtor, sedaj profesor moralke na Academia Alfonsiana v Rimu, nudi najprej nekako teologijo nedelje kot dneva vstalega in pričujočega Gospoda, ki se bo vrnil soditi žive in mrtve. Nato poroča o opustitvi dela pri nekrščanskih narodih. Glavni del razprave pa je zgodovinski razvoj cerkvene zapovedi hlapčevskih del do Tomaža Akvinskega. Iz tega razvoja je vidno, kako sta črka in postava vedno bolj izpodrivala duha in smisel posvečevanja nedelje, ki sta bila na začetku edino odločilna. Knjiga prinaša mnogo lepih teoloških in pastoralnih misli o posvečevanju nedelje, posebno še v zaključnem poglavju. Seznam literature je zelo obširen.

Karrer, O., Biblische Meditationen. Ars sacra Verlag München 1958. 286 str. 13.40 DM.

Ta premišljevanja so sad dolgega osebnega razmišljanja in študija in so nekako v sredi med biblično teologijo in prostimi nabožnimi premišljevanji. Glavne misli so: Bog Oče, Kristus in njegovi učenci, Odrešenik in odrešeni, sv. Duh, Cerkev, zakramentalno življenje v Cerkvi, služba božja z dobrimi deli in v svetu, izpopolnitev v Bogu. Knjiga je zelo uporabna za osebna premišljevanja in kot zgled, kako naj bi Novi zakon za lastno duhovno življenje in za dušno pastirstvo s pridom uporabljaji.

Miller, J., Der Papst über die Ehe.

„Sehen-Urteilen-Handeln“ Nr. 5. Tyrolia Verlag Innsbruck 1958. 162 strani. 24 šilingov.

Knjiga prinaša nemški prevod okrožnice Pija XI. Casti connubii in 6 nagovorov Pija XII. o raznih moralnih vprašanjih zakona in družine, ki jih je imel Pij XII. v letih 1949—1958.

Mosshammer, O., Priester und Frau. Verlag Herder Freiburg i. Br. 1958. 346 strani. 18.50 DM.

Znana nemška versko-vzgojna pisateljica, ki je posebno za dušnopastirsko in vzgojno delo med žensko mladino priobčila več knjig, obravnava v tem delu vsa vprašanja o razmerju med duhovnikom in ženo pod teološkimi, psihološkimi, dušnopastirskimi in praktičnim vidikom. Knjiga je nastala iz dolgoletnega sodelovanja pisateljice z duhovniki in iz bogate osebne izkušnje. Prinaša zelo veliko snovi in obravnava čisto konkretna vprašanja, a pri tem kljub temu ne izgubi iz oči zadnjih in odločilnih vidikov.

Pereira, Cl., Jugend hört. Ansprachen und Predigten. Butzon-Bercker Verlag Kevelaer 1958. 368 str. 12.80 DM.

Zbirka prinaša 129 mladinskih pridig, ki jih je prispevalo 44 različnih dušnih pastirjev med mladino. Pridige obravnavajo cerkveno leto, nekatere svetniške praznike, skrivnosti Kristusovega in Marijinega življenja, druge pa so posvečene najrazličnejšim vprašanjem, ki so med mladino posebno aktualna, kot molitev, sveta maša, čednosti, posebno čistost, svoboda, študij, šolsko leto in podobno. Pridige so kratke in pregledne. Zelo uporabna knjiga.

Philipon, M. M., Die Sakramente im Leben del Christen. Herder Verlag Freiburg i. Br. 1958. 322 str. 16.20 DM.

Brez dvoma je zakramentalno življenje in v zadnjih desetletjih postalo veliko globlje in veliko bolj osebno, a najbrž je še preveč zasebno. Francoski dominikanelec pokaže v tej knjigi socialni značaj posameznik zakramentov, ne samo zakona in mašniškega posvečenja. V našem času, ko je povsod, tudi v Cerkvi, vedno bolj živ čut in smisel za skupnost, je knjiga velikega pomena. (Francoski ori-

ginal; Les sacrements dans la vie chrétienne. Desclée Paris 1953).

Questiones disputatae. Herder Verlag Freiburg in Br. 1958.

K. Rahner in H. Schlier sta začela izdajati novo teološko zbirko, v kateri bodo prišla na vrsto dogmatična in biblično teološka vprašanja, ki jih šolski učbeniki obravnavajo le ob robu ali pa še sploh niso prišla do besede. Doslej so izšli sledeči zvezki: 1. K. Rahner, Ueber die Schriftinspiration. 88 str. 5.20 DM; 2. K. Rahner, Zur Theologie des Todes. 106 str., 5.80 DM; 3. H. Schlier, Mächte und Gewalt im Neuen Testament. 64 str., 4.80 DM; 4. K. Rahner, Visionen und Prophezeiungen. 108 str., 6.80 DM; 5. K. Rahner, Das Dynamische in der Kirche. 148 str. 8.40 DM.

Rahner, K., Schriften zur Theologie. Band I, 414 str., Band II, 400 str., Band III, 472 str. Cena ca. 20 Fr. za vsak zvezek. Benzinger Verlag Einsiedeln.

V teh treh knjigah je Rahner zbral članke in razprave, ki jih je prej objavil v raznih revijah. V prvi knjigi je zbranih 10 dogmatičnih razprav o Bogu, Kristusu, Mariji in milosti; v drugi 11 razprav o Cerkvi in človeku in njegovih nalagah. Tretja knjiga prinaša 25 člankov o raznih vprašanih ascetike in teologije duhovnega življenja. Smel bi trditi, da ti trije zvezki nadomeste celo vrsto teoloških knjig. So izredno bogata zakladnica, posebno ker Rahner ne ponašča samo znanih teoloških tez, ki stane v šolskih knjigah, ampak skuša vedno prodreti globlje in dati odgovor na sodobna vprašanja.

Russmann, J. Sendung der Frau. Aus der Praxis eines Frauenseelsorgers. Herder Verlag Wien 1958. 320 str. 82 šil.

Knjiga prinaša nad 60 pridig, govorov in predavaj dunajskega dušnega pastirja za žene, v katerih obravnava posebna vprašanja žene v duhovnem, socialnem, kulturnem, zasebnem in javnem življenju. Pisatelj črpa predvsem iz osebne praktične izkušnje, a tudi iz strokovne literature, ki jo ob koncu navaja. Za dušno pastirstvo zelo uporabno delo.

Schekle, K. H., Jüngerschaft und Apostelamt. Eine biblische Auslegung des priesterlichen Dienstes. Verlag Herder Freiburg i. Br. 1957. 138 str. 7.20 DM.

To knjigo je napisal profesor za Novo zavezo v Tübingenu kot dar svojim sobratom za 25-letnico duhovniškega posvečenja. V 6 poglavjih je zbral vse tekste Nove zaveze, ki govorijo o duhovniku in njegovi službi, in jih kratko razložil, a le kolikor je razlaga možna iz besednega smisla in iz zveze v tekstu samem. Učenec in apostel, dušni pastir, oznanjevalec božje besede, liturg, duhovnik, naslednik apostolov, to so glavni vidiki, pod katerimi je avtor razvrstil svetopisemske tekste. Človek je presečen, kako bogate so besede sv. pisma za praktično aplikacijo na lastno duhovno življenje. Duhovniku knjiga lahko izvrstno služi za meditacije in duhovne vaje.

Schnitzler, Th., Die Messe in Betrachtung. Band I: Kanon und Konsekration. 296 str. Band II: Eröffnung, Wortgottesdienst, Gabenbereitung, vom Hochgebet, Kommunion, Abschluss und Nachhall. 367 str. Herder Verlag Freiburg i. Br. 1957. 8.80 in 9.80 DM.

Ta premišljevanja o sv. maši se naslanjajo na Jugmannovo obširno delo Missarum sollemnia. Toda pisatelj, ki je profesor za liturgiko v Kölnu, se ozira tu predvsem na duhovnikovo osebno notranje življenje in na sv. mašo kot vir milosti. Predmet premišljevanj so liturgične molitve, a prav tako liturgična opravila, simboli in sploh vse, kar je v notranji zvezi s sv. mašo. Zelo bogata knjiga.

Schnydrig, E. - Roetheli, E., Die Sakramente. Lambertus Verlag Freiburg i. Br. 172 str., veliki format, 174 fotografij. Broš. 6.50 DM, platno 9.80 DM.

Po vzorcu francoskih izdaj *Fêtes et Saisons* izhaja sedaj nemška zbirka *Lebendige Kirche*. Sedem zvezkov o sakramentih je izšlo tudi v posebni knjigi. V sliki in besedi prinaša teologijo sakramentov in njihov dušnopastirski pomen v neposredni zvezi z modernim življenjem. Drugi zvezki, ki so izšli v isti zbirki (—75 DM zvezek) so: Betlehem,

Lurd, Vatikan, La Salette, velika sobota, dokaz Boga iz narave, atom, vsakdanje življenje, Abraham — oče vere.

Schurr, V., Seelsorge in einer neuen Umwelt. Eine Pastoral der Umwelt und des Laientums. O. Müller Verlag Salzburg 1957. 380 str. 17.70 Fr.

Redemptorist P. Schurr, profesor za pastoralno teologijo na Academia Alfonsiana v Rimu, voditelj nemške centrale za ljudske misijone, urednik dveh dušno-pastirskih revij, je napisal pastoralno za naš čas. Bolj kot na teorijo se ozira na prakso. Upošteva predvsem velike spremembe v današnjem svetu, ki se jim mora prilagoditi tudi dušno pastirstvo: osebno razmerje do vere, industrializacija, kolektivizem, tehnika, nove oblike delavskega življenja, ugotovitve verske sociologije, izreden pomen okolja, potrebe in možnosti laičnega apostolata in podobno. V knjigi podaja pisatelj najprej oznako novih razmer, v drugem delu obravnava konkretne oblike dušnega pastirstva (liturgija, pastoralna sociologija, hišni obiski, delavstvo, tisk radio, film), v zadnjem govori o ljudskih misijonih v novih razmerah.

Semmelroth, O., Das geistliche Amt. Theologische Sinndeutung. Verlag J. Knecht - Carolusdruckerei, Frankfurt a. M. 1958. 336 str. 12.80 DM.

Če imamo mnogo nabožnih in ascetičnih knjig o duhovništvu, je teoloških kaj malo. Zato bo vsak duhovnik z veseljem pozdravil to knjigo o duhovniški službi. V treh delih govori Semmelroth, profesor za dogmatiko v Frankfurtu, znani mariolog in eklesiolog, o duhovništvu: utemeljitev duhovništva v Cerkvi iz Kristusove ustanove, naloge duhovniške službe v Cerkvi, podelitev duhovniške službe v posvečenju in poslanstvu. Posebne odlike in značilnosti te knjige so: eklesiološka opredelitev in utemeljitev duhovniške službe, stalni oziri na laike in na njihovo mesto v Cerkvi, notranja sinteza in enotnost različnih vidikov. Velikokrat odkrije pisatelj nove strani v notranji povezanosti posameznih resnic.

Spülbeck, O., Der Christ und das

Weltbild der modernen Naturwissenschaft. Sieben Vorträge über die Grenzfragen der Physik und Biologie. 4. Aufl. Morus Verlag Berlin 1957. 270 str.

Sedanji škof v Meissenu v Nemčiji je dosegel s to knjigo zelo velik uspeh. Delo je ravno za duhovnika in za laika, ki bi se rad orientiral o teh vprašanih, izvrstno, ker ni pretežko, čeprav je znanstveno solidno in zanesljivo s teološkega in naravoslovnega vidika. Pisatelj obravnava naslednja vprašanja: spremembe v osnovnih pojmih fizike, filozofski zaključki na podlagi moderne fizike, nastanek sveta, bistvo življenja, razvojne teorije v biologiji, sv. pismo o stvarjenju sveta.

Znano je, da so nemške knjige splošno precej drage. Zato je zlasti po drugi svetovni vojski nastala cela vrsta posebnih knjižnih zbirk, ki sorazmerno zelo poceni (1.50 do 3.80 DM) izdajajo razna leposlovnja in znanstvena dela najrazličnejših vrst. Med najbolj znanimi največjimi resnimi in dobrimi zbirkami so: Fischer Bücherei, Rowohlt's Deutsche Enzyklopedie, Rowohlt's Taschenbücher, Rowohlt's Klassiker, Ullstein Bücherei, Urban Bücherei, List Bücherei, Goldmann Taschenbücher, Delp Taschenbücher. O teh zbirkah bo pozneje kdaj govora. Danes bi rad opozoril le na Herder-Bücherei, Verlag Herder Freiburg i. Br. Poleti 1957 je namreč ta velika katoliška založba začela izdajati malo knjižno zbirko, ki prinaša in bo prinašala tudi svetovnonazorna, filozofska in teološka dela, ki bodo najbrž tudi duhovnika zanimala. Do konca 1958 je izšlo čez 35 zvezkov, vsi v priročni obliki 11x18, po obsegu okrog 150 strani, po enotni ceni 1.90 DM zvezek. Duhovnike bodo morda zanimali predvsem naslednji zvezki:

1. Douglas Hyde, Anders als ich glaubte. Bekenntnis eines Kommunisten, 224 str.

2. Romano Guardini, Vom Geist der Liturgie, 14 str.

3. Edith Stein, Eine grosse Frau unseres Jahrhunderts, 240 str.

8. Pius XII., Von der Einheit der Welt. Das Programm des Papstes für eine internationale Friedensordnung, 186 strani.

12. Boris Simon, Abbé Pierre und die Lumpensammler von Emmaus, 198 str.
13. H. Queffélec, Gott braucht Menschen. Roman, 140 str.
14. K. Färber, Heilige sind anders, 188 str. (50 kratkih biografij).
15. W. Bergengruen, Römisches Erinnerungsbuch. Ein Porträt der ewigen Stadt, 150 str.
16. Herders Kleines philosophisches Wörterbuch, 182 str.
18. Max Picard, Die Flucht vor Gott. Warum ist der Mensch allein, 151 str.
19. C. S. Lewis, Dienstweisungen für einen Unterteufel, 140 str.
20. Pieper-Raskop, Christen-fibel, 148 str.
21. Dr. med. J. Bodamer, Der Mensch ohne Ich. Wie werden wir wieder glücklich, 138 str. (analiza današnjega časa).

26. V. Solowjew, Uebermensch und Antichrist. Ueber das Ende der Weltgeschichte, 155 str.

28. Karl Rahner, Von der Not und von dem Segen des Gebetes, 154 str.

30. Alfred Delp, Im Angesicht des Todes, 172 str.

31. Graham Greene, Vom Paradox des Christentums. Geleitwort von Gertrud von Le Fort, 120 str.

32. Father Flanagan, Verstehe ich meinen Jungen und erziehe ihn richtig, 138 str.

35. R. N. Carew Hunt, Wörterbuch des kommunistischen Jargons. Schlagworte unter der Lupe, 156 str.

40. Heinrich Scharp, Wie die Kirche regiert wird. Papst, Kardinäle, Vatikan, 132 str.

==== *Novice od povesod* ====

JUGOSLAVIJA

Na dan kronanja sv. očeta Janeza XXIII. so ljubljanski verniki kljub delavniku napolnili do zadnjega kotička stolnico. Iz škofijske palače so prišli v sprevedu bogoslovci vseh slovenskih škofij, vsi ljubljanski župniki in škof-administrator z asistenco. Prisostvovala je tudi teološka fakulteta. Po slovesni škofovi pridigi je bila pontifikalna škofova maša in na koncu papežev blagoslov. Potem je stolni prošt dr. Franc Kimovec izpred velikega oltarja v imenu duhovnikov in vernikov izrekel naslednjo vdanostno izjavo: „Prezvizišeni! Duhovniki in verniki Vaše škofije novemu poglavarju naše matere sv. Cerkve, sv. očetu papežu Janezu XXIII. izrekamo vdanost in pokorščino, ljubezen in zvestobo.“ Po škofovem sprejetju izjave je sledila zahvalna pesem in papeška himna. O slovesnosti in izjavi so poročali v Rim.

Nova cerkev sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je bila slovesno posvečena 16. novembra. Z velikim oltarjem je bil po-

svečen tudi stranski oltar žalostne Matere božje.

Škof-administrator dr. Držičnik je bil v mesecu novembru v Rimu. Storil je svoj obisk ad limina.

Msgr. Toroš, administrator dela goriške nadškofije pod Jugoslavijo, je v okrožnici, sklicujoč se na versko svobodo, ki o njej govore oblasti, odredil izobčenje, pridržano ordinariju, vseh tistih, ki bi dušnega pastirja kakorkoli ovirali v izpolnjevanju njegovih dušnopastirskih dolžnosti.

Na Ponikvah so 19. oktobra posvetili po Plečnikovih načrtih zgrajeno cerkev. Posvetitev je opravil škof msgr. Anton Vovk.

Okrajno sodišče v Novi Gorici je potrdilo obsodbo, na podlagi katere so g. Ivana Kobala, župnika na črnem Vrhu nad Idrijo obsodili na deset mesecev zapore in povrnitev stroškov kazenskega procesa, „ker je — kot pišejo Primorske novice — opravljal verska opravila v nasprotju z ustavo: mladini je prepove-

doval obiskovanje kinopredstav, kulturnih prireditev in plesov ter branje različne literature, češ da je pohujšljiva.“ Lepa svoboda vere!

„Blagovest“ v Beogradu je izdala in založila „Mali katekizem“, za katerega sta dala imprimatur lavantinski in ljubljanski ordinarij. Namenjen je za nižjo skupino verouka. Cena je 30 din. Naročila: Blagovest, Svetozara Markovića 20, Beograd.

V lavantinski škofiji pridigajo v letošnjem cerkvenem letu o Cerkvii.

Maša in oficij bl. Nikola Tavelića sta prenesena na 5. december.

Lavantinska „Sporočila“ duhovnikom poročajo, da bo škofijski ordinariat na Reki izdal meditacije „Moj časoslov“. Lani je 163 lavantinskih duhovnikov prejelo hrvaške meditacije „Moj misal“. Škofijski ordinariat v Senju je izdal prevod italijanske knjige M. Petazzi S. J.: Dajmo zadovoljštino (meditacije o trpljenju Jezusovem). Prav tam je izšel 2. zvezek Katehetske propovedi.

Romarska cerkev sv. Trojice na Gobji je bila letos obnovljena. Tej cerkvi v župniji Frankolovo pri Celju je sveta apostolska penitencerija zdaj ponovno podelila popolni odpustek za romanje.

G. Vladimir Rijavec, župnik v Banjščicah, je prišel s motornim kolesom preko meje na obisk v Števerjan. Nazaj grede se je prevrnil in se potolkel po rami. Vozilo se je mu je zelo poškodovalo in je moral z drugim prevoznim sredstvom domov.

Spremembe v službah. Lazarist Lovro Zupan je odšel službovat v zagrebško škofijo. — Iz št. Jerneja na Dol. je odšel v beograjsko nadškofijo Alojzij Turk. — Stanko Debevec, upravitelj Postojne, je imenovan za upravitelja Planine pri Rakeku, ker se bo dr. Anton Strle posvetil profesuri dogmatike. — Karel Geld, upravitelj v Boštanju, je zapustil salezijansko družbo in bil sprejet med kler ljubljanske škofije. Postal je upravitelj Sv. Križa pri Litiji, ker je dobil sedanji tamkajšnji župnik Alojzij Žun bolezenski dopust. — V Boštanj je prišel za upravi-

telja salezijanec Egidij Dolinar, doslej v Dobrni. — Salezijanec Jože Kostanjevec je odšel v lavantinsko škofijo. V Bučki ga bo nadomestil salezijanec Mirko Žerjav, ki bo upravljal tudi škocjan pri Mokronogu, kjer je imenovan za kaplana salezijanec Ivan Gnidica. — Jožef Zrin SDB je odšel iz Veržeja delovat v ljubljansko škofijo. V Veržeju je priel na njegovo mesto Jožef Kostanjevec SDB. — Franc Vogrinčič SDB, vikar namestnik na Kapeli, je postal župni upravitelj iste župnije. — P. Ildefonz Langerholz OFM je postal župni upravitelj v Dobrovi. — Minorit p. Maksimilijan Klanjšek je postal kaplan pri sv. Petru in Pavlu v Ptuj. — Pavel Pučko bo odslej duhovni pomočnik v Slov. Konjicah. — Alojzij Verbnjak je dobil bolezenski dopust in je bil razrešen upravljanja Dobrove. — Jožef Vesenjak je poleg upravljanja šoštanja postal še upravitelj Razborja pri Slovenjgradcu. — Franc Lasbacher bo poleg kaplanovanja v Žalcu upravljal še Gotavljce.

Kje je kdo? — V dekaniji Stari trg pri Slov. gradu delujejo: Stanko Weingerl v Doliču, Qimen Kotnik v Podgorju, dekan F. Ks. Meško v Selah, Jakob Soklič v Slov. gradu, Matija Zadavec v Starem trgu, Anton Oblak v Šmiklavžu, Alojz Kolednik v št. Vidu nad Valdekom, Franc Bohanec v št. Ilju pod Turjakom. — V dekaniji Sv. Lenart v Slov. goricah so: Srečko Vršič pri Mariji Snežni, Ivan Granfilo v Negovi, dekan Konrad Seško pri Sv. Ani, Franc škof pri Sv. Antonu, Rudolf Vahnič pri Sv. Benediktu, Drago Žižek pri Sv. Volbenku, Janko Rojht pri Sv. Juriju, Janko Kotnik pri Sv. Lenartu, Jože Kodrič pri Sv. Rupertu, p. Konstantin Urankar pri Sv. Trojici. — V dekaniji Saleška dolina so: Jakob Zalesnik pri Belih vodah, Jože Čeh v Gor. Ponikvi, Matej Weis v Škalah, Dr. Josip Hohnjec v Šmartnem pri Velenju, dekan Jurij Velebič v št. Ilju pri Velenju, A. Adamič v št. Janžu pri Velenju. — V dekaniji Šmarje pri Jelšah: Franc Merkač v Kalobju, Alojzij Jakopina v Ponikvi, Andrej Stahne na Sladki gori, Ivan Šolnic v Šentjurju, Ivan Smrekar pri Sv. Štefanu, Anton Medved v št. Vidu pri Grobelnem,

dekan Jakob Richter v Šmarju pri Jelšah. — Dekanija Velika Nedelja: Remigij Jereb v Ormožu, L. Božič v Središču, Ludvik Duh v Svetinjah, Franc Molan pri Sv. Bolfenku na Kogu, dekan Jože Rehar pri Sv. Lenartu pri Vel. Nedelji, Franc Kolenc pri Sv. Miklavžu, Alojzij Kovačič pri Sv. Tomažu, Bogomir Kocjan v Vel. Nedelji. — V dekaniji Videm ob Savi: Josip šketa v Artičah, Ivan Kolenko v Brestanici, Karel Jeler v Brežicah, Ferdo Pohrašky v Kapelah, Štefan Čaks v Pišecah, Jože Lončar v Sevnici, Franc Rampre v Zabukovju, Lojze Sunčič v Zdolah. — V dekaniji Vuzenica: Franc Bračič v Ribnici na Pohorju, Štefan Zemlič pri Sv. Antonu na Pohorju, Ivan Dolinar pri Sv. Primožu na Pohorju, Ignacij Malej v Trbonjah, dekan Zdravko Kordež v Vuzenici. — Dekanija Zavrč: Ivan Pucko, dekan, Janko Petan v Leskovcu pri Ptuj, Alojz Feguž pri Sv. Barbari v Halozah, p. Jozafat Jagočič pri Sv. Trojici v Halozah, p. Daniel Tomšič pri Sv. Vidu pri Ptuj. — V dekaniji Laško: Jože Sovinšek v Hrastniku, Franc Korbar v Laškem, Franc Šmon v Marija Širje pri Zidanem mostu, Anton Babič pri Sv. Lenartu nad Laškim, Jakob Bohak pri Sv. Marjeti pri Rimskih Toplicah, Franc Zupan pri Sv. Miklavžu nad Laškim, Franc Drevenšek pri Sv. Rupertu, Franc Zagradišnik v Trbovljah. — V dekaniji Lendava: Jožef Gjuran v Bogojni, Ferdinand Herman v Črensovcih, Ivan Camlin v Dobrovniku, Ivan Koren v Dokležovju, Jože Berden v Hotizi, Mihael Jerič v Kobilju, Lojze Kozar v Odrancih, Alojzij Šoštarec v Turnišču, Anton Holzedl v Veliki Polani. — V dekaniji Ljutomer: Ivan Cilenšek v Apačah, Mihael Ferk v Cezanjevcih, Franc Puncer v Gor. Radgoni, Andrej Lovrenc, dekan v Ljutomeru, Jožef Lovrenčič v Mali Nedelji, R. Junež pri Sv. Juriju ob Ščavnici, Štefan Čergulj v Križevcih pri Ljutomeru. — Dekanija Maribor - levi breg: Stolni vikar je dr. Vinko Frangeš, Vinko Munda v Kamnici, Ivan Koren v Selnici ob Dravi, Jos. Potočnik pri Sv. Barbari v Slov. goricah, Vinko Holcman pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, Janko Kač pri Sv. Marjeti ob Pesnici, Jože Mlaker pri Sv. Martinu pri Vuhredu, Alojzij

Žalar pri Sv. Petru pri Mariboru. — Dekanija Maribor - desni breg: Al. Jesenek v Limbušu, Jakob Kores pri Sv. R. Teslu, Viljem Jevšnikar v Rušah, Janez Oblak pri Sv. Lovrencu na Pohorju, Rudolf Gašparič v Pušcavi. — V dekaniji Mežiška dolina delujejo: Simon Črešnik v Črni, Ludvik Lajnsček v Kotljah, Anton Boštele v Mežici, Matej Močilnik v Prevaljah, Jaroslav Kotnik v Ravnah na Koroškem, Anton Rataj v Strojni-Št. Danjel. — V dekaniji Murska Sobota: Matija Balazič v Dolencih, Ivan Kolenc v Gradu, Matija Rous v Gor. Petrovcih, Ludvik Varga v Markovcih, Andrej Berden v Martjancih, Jožef Vojkovič v Murski Soboti, Janko Bejek v Pečarovcih, Štefan Tratnjek v Pertoči, Jože Bakan pri Sv. Benediktu, Alojzij Gabor pri Sv. Juriju, Janez Gregor v Tišini. — V dekaniji Nova Cerkev: Štefan Kušar v Črenjicah, Franc Kranjc v Frankolovem, knnonik Alojz Žolnir v Novi Cerkvi, Janko Kokošinek v Šmartnem v Rožni dolini, Anton Hanželič v št. Joštu na Kozjaku, Martin Lupše v Vojniku. — V dekaniji Ptuj pastirujejo: prošt Ivan Greif v Ptuj, Matija Neudauer pri Sv. Lovrencu, Martin Krištan v Sv. Marjeti niže Ptuja. — Dekanija Radlje ob Dravi: Ivan Mak v Breznu ob Dravi, Ernest Klančnik v Muti, Avguštin Sraka v Remšniku, Dušan Dogša v Radljah. — Dekanija Rogatec: dekan Janko Slavič v Kostrivnici, Maksimilijan Prah v Rogatecu, Janez Medved pri Sv. Emi, Anton Pučnik pri Sv. Petru na Medvedjem selu. — V dekaniji Slovenjska Bistrica so: Jožef Žolnir v Črešnjevcu, Ivan Orel v Gor. Polskavi, Jože Ozimič v Laporju, Srečko Podpečan v Makolah, Vid Pavlič v Sp. Polskavi, Poteko Pankrac v Studenicah pri Poljčanah, Janez Jurhman pri Sv. Martinu na Pohorju, Lovrenc Salaj v Tinjah. — V dekaniji Slov. Konjice delujejo: Stanko Trobina v Čadramu, Ivan škafar v Kebelju, Franc Križan v Ločah, Franc Klasič v Prihovi, Franc Tovornik v Slov. Konjicah, P. Pavlič v št. Jerneju pri Ločah, Ferdinand Žgank pri Sv. Kunigundi, Ivan Zelko v špitaliču, Maks Ledinek v Žrečah, Anton Tomažič v Žičah. — V dekaniji Braslovče: Jože Žmavec na Gornjskem, Franc Časl pri Sv. Juriju ob

Taboru, Ivan Kocmut pri Sv. Pavlu pri Preboldu, p. Pij Novak v Šmartnem ob Paki. — V **dekaniji Celje** so: Ivan Strnad v Galiciji, Alojzij Ocvirk v Gotovljah, Jakob Kosi v Grižah, Andrej Pirc v Polzeli, Alojzij Smirmaul v Teharjih, Alojzij Pirš v Zalcu. — V **dekaniji Dravograd**: T. Stefaniozoza v Črneah, Munda Matija v Dravogradu. — V **dekaniji Dravsko polje**: Franc Rakun v Framu, Peter Pribožič v Hočah, Jože Gutman pri Sv. Lovrencu na Drav. polju. — V **dekaniji Gornji grad**: Jurij Guzej v Bočni, Alojzij Kolednik v Gornjem gradu, Miloš Turk, dekan v Ljubnem ob Savinji, Jurij Mikolič v Lučah, p. Ludvik Dovč v Nazarjih, Gothard Fermé v Novi štifti, Vinko Prah v Solčavi, Jože Falež pri Sv. Frančišku v Radmirju, Franjo Urlep v Šmartnem ob Dreti, Franc Strmšek v Šmihelu nad Mozirjem. — V **dekaniji Jarenina**: Vincenc Kramer pri Spodnji sv. Kungoti, Martin Erhatic pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, Alojz Ciglar pri Sv. Juriju ob Pesnici, Anton Ravšl v št. Ilju v Slov. goricah. — V **dekaniji Kozje**: Jurij Pribožič v Bučah, Adolf Volasko v v Dovljem, Leopold Jurhar v Olimlju, Franc Jager v Pilštajnu, Stanko Horvat v Podčetrtku, Jakob Zidanšek v Pod-sredi, Adolf Pikel v št. Petru pod Svetimi gorami, Martin Jelen v št. Vidu na Planini, Franc Jager v Zagorju-Lesično.

V tržaški jugoslovanski administraturi delajo: V **dekaniji Dolina**: Rado Šonc v Klanecu pri Kozini, Rudolf Žgur v Podgorju na Krasu, Mirko Valenčič v Sočergi. — V **dekaniji Hrušica**: Vladimir Šircelj v Hrušici, Štefan Strle v Podgradu. — V **dekaniji Koper**: Gašpar Prelec v Kubedu, p. Engelhard Štucin v Kopru, Cvetko Gregorič v Krhavčah, Alojz Kocjančič v Koštaboni. — V **dekaniji Postojna**: Franc Lavrenčič, dekan v Hrenovicah, Marijan Hrovatin v Košani, Anton Cerar v Matenji vasi, Andrej Erčigoj v Studenem, Ivan Vadnjal v Šmihelu na Krasu, dr. Tone Požar v Šempetru na Krasu, Franc Kovačič v Trnju. — V **dekaniji Tomaj-Sežana**: Ivan Budin v Dutovljah, Albin Kjuder v Tomaju. — V nekdanjem slovenskem delu reške škofije, **dekanija Trnovo**: Božidar Božič v

Jelšanah, Jan Kalan v Snežaku, Milan Grlj v Podgorjah.

Vsi gornji podatki so vzeti po kalendarju Mohorjeve družbe v Celju, kjer so navedeni poverjeniki Mohorjevih knjig za leto 1959.

Umrli so: 2. decembra je sredi dela omahnil p. **Teodor Tavčar OFM**, župnik na Viču pri Ljubljani. Dopolnil je 75 let. Doma je bil iz Selc na Gorenjskem. Na Viču je bil 40 let. Večkrat je bil gvardijan, defintor in dvakrat provincial frančiškanov. — 20. novembra je umrl v Stični **Anton Gole**, 76-letni duhovnik v pokoju. — V mariborski bolnišnici je 5. novembra preminul lazarist **Janez Bele**, rojen 1903 pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Tam so ga tudi pokopali. — V Gotovljah je umrl župnik **Alojzij Ocvirk**, rojen 1898 pri Sv. Petru v Savinjski dolini. — V Razborju pri Slovenj Gradcu je umrl 19. oktobra p. **Bonaventura Toplišek**, trapist, razborski župni upravitelj. Rojen je bil 1906 v Koprivnici.

Naj počivajo v miru!

ARGENTINA

G. Anton Ravnikar, župnik v šmarju pri Ljubljani, v Argentini hišni duhovnik sester častilk presv. Rešnjega Telesa v Manuel Ocampo v provinci Buenos Aires, je 15. januarja obhajal svojo 60-letnico. Čestitamo in še mnogo let!

Dr. Ivan Ahčin, profesor na teološki fakulteti v Adrogué in urednik „Omnes unum“ se je moral podvreči težji operaciji. Želimo mu skorajšnje popolno okrevanje!

AVSTRIJA

Dr. Franc Mihelčič — 60 letnik. — Pri „Omnes unum“ ga vsi dobro poznamo, saj nam je napisal že toliko lepih razprav in na urednikovi mizi je še veliko njegovih sestavkov, ki čakajo na objavo. Drug za drugim bodo prišli počasi na vrsto. Gospod je pri svojih šestdesetih letih še vedno silno delaven in more ostalim služiti za zgled.

Tiho in skromno je obhajal šestdesetletnico 22. decembra na Tirolskem. Rodil se je leta 1898 na Reki. Ljudsko in srednjo šolo je obiskoval v Ljubljani, nato je študiral na ljubljanski univerzi filozofijo in biologijo, za tem pa bogoslovje pri salezijancih v Turinu. Pozneje je na ljubljanski univerzi dokončal študije zoologije, diplomiral leta 1930 in doktoriral leta 1941. V letih pred in med drugo svetovno vojno je veliko deloval pri slovenski Katoliški akciji, zlasti se je odlikoval po organiziranju delavske KA.

Ves čas se je udejstvoval tudi znanstveno. Z vso vnemo je delal za zoološki institut na ljubljanski univerzi. Postal je član odbora za znanstveno publikacijo, bil tudi član znanstvenega instituta, obenem pa načelnik matematično, naravoslovnega in medicinskega odseka na univerzi.

V begunstvu je svoje znanstveno udejstvovanje nadaljeval. Nekaj let je bil v Španiji, kjer je bil v Madridu član in znanstveni sodelavec na Consejo superior de investigaciones científicas ter sodeloval pri raziskovanju favne do julija 1956, ko se je vrnil v Avstrijo. Sedaj deluje na Tirolskem v dušnem pastirstvu v St. Johann pri Lienzu, kjer je ustanovil lasten laboratorij za biologijo in ojkologijo favne tal.

Napisal je več razprav, najprej v znanstvenih revijah doma, potem pa v španskih in nemških.

Ob življenjskem jubileju mu čestitamo in mu želimo veliko uspehov pri nadaljnjem dušnopastirskem in znanstvenem delu.

G. prošt L: Trabesinger, župnik in dekan v Pliberku, se je po sedmih letih pastirovanja poslovil od svojih vernikov in se preselil na novo službeno mesto v Tinje.

G. Kristian Srienc je po smrti g. Jožefa Piceja postal župnik v Šmihelu pri Pliberku.

Zbornik „Gospa Sveta“. Za Marijino leto stoletnega lurskega jubileja je izšel v Celovcu zbornik „Gospa Sveta“. Po dogovoru z nekaterimi duhovniki na Koroškem, Goriškem, Tržaškem, v Kanalski dolini ter v Ameriki je zbornik uredil dr. Metod Turnšek, župnijski soupravitelj na Reberci. Izdal ga je Konzorcij duhovnikov na Koroškem, v Kanalski dolini in v Ameriki. Zbornik ima za prilogo „Glas višarskega svetišča“ ter liturgično glasilo „Božji vrelci“. Na 64 straneh z mnogimi ilustracijami je veliko dragocenega in zanimivega branjca. Cena zbornika je v Avstriji 7 šilingov, v Italiji 200 lir, v Ameriki in drugod 0.5 dolarja. — Toplo priporočamo.

BELGIJA

V zadevah, ki se tičejo dušnega pastirstva slovenskih izseljencev v zahodno evropskih državah, se je treba obračati na Slovenski dušnopastirski odbor za področje Zapadne Evrope. Sedež ima na Avenue de la couronne 206, Bruxelles, Belgique, kjer je tudi tajništvo Slovenske izseljenske zveze. Predsednik Dušnopastirskega odbora je g. Vinko Žakelj, člana pa gg. Zdravko Reven in dr. Janez Zdešar. Predsednik Slovenske izseljenske zveze je g. Ignacij Kunstelj, 63 Offley Rd., London SW 9, Anglija.

TRST

V Dolino je prišel za kaplana dr. Jože Miklič, salezijanec, do sedaj ravnatelj katakomb sv. Kalista v Rimu. Dosedanji kaplan g. Jože Kunčič je imenovan za podravnatelja Marijanišča na Opčinah.

U. S. A.

G. Jože Cvelbar je 8. decembra dopolnil petdeset let življenja. Že več let pridno dela v dušnem pastirstvu v Washingtonu, Pa, 340 Hendersen Ave. K jubileju naše iskrene čestitke in na mnogo leta.

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali). — Urejuje: uredniški odbor (dr. Ivan Ahčin, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina). — Uprava: Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. — Tiska tiskarna Vilko, Castro Barros 917, Buenos Aires, Argentina.

